

MUSIIKIN KÄYTTÖ RIPPIKOULUN TYÖVÄLINEENÄ

Kvantitatiivinen tutkimus Oulun ja Tampereen hiippakuntien alueilta

Hakonen Aliina &

Hernesniemi Joonas

Opinnäytetyö, syksy 2014

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) + kirkon nuori-
sotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Hakonen Aliina & Hernesniemi Joonas. Musiikin käyttö rippikoulun työvälineenä; Kvantitatiivinen tutkimus Oulun ja Tampereen hiippakuntien alueilta. Pieksämäki, syksy 2014, 52s, 1 liite. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, millä tavalla musiikkia hyödynnetään työvälineenä rippikoulutyössä Oulun ja Tampereen hiippakuntien alueilla. Halusimme lisäksi selvittää millä tavalla musiikki on läsnä rippikouluprosessissa ja millaisena musiikin rooli nähdään rippikoulussa. Opinnäytetyömme tavoitteena oli vertailla näiden kahden hiippakunnan välisiä eroavaisuuksia musiikin käytössä rippikoulutyössä. Tavoitteenamme oli myös, että hiippakuntien seurakunnat voisivat hyötyä tutkimuksestamme ja saada uusia näkökulmia musiikkityöhön rippikoulussa.

Opinnäytetyömme oli kvantitatiivinen tutkimus, jonka aineiston keräsimme kyselylomakkeella Tampereen ja Oulun hiippakuntien eri seurakuntien työntekijöiltä. Kyselylomakkeen teimme Webropol-ohjelmalla ja lähetimme keväällä 2014 kyselyn sähköpostitse työntekijöille. Kyselyyn vastasi 52 työntekijää.

Tutkimustulokset osoittivat, että musiikki koetaan tärkeäksi työvälineeksi rippikoulutyössä. Tutkimuksemme mukaan Oulun- ja Tampereen hiippakunnan seurakuntien rippikoulutyössä pieniä eroja on musiikkiopetuksen määrässä, jumalanpalvelusmusiikkiin suhtautumisessa, hengellisen nuorisomusiikin tärkeydessä sekä musiikkitapahtumien järjestämisessä. Tutkimuksestamme selvisi myös, että musiikilla koetaan olevan positiivisesti vaikutusta siihen, kiinnostuuko nuori seurakunnan toiminnasta myös rippikoulun jälkeen. Musiikilla koettiin myös olevan merkittävä rooli nuoren hengellisen kasvun kannalta.

Asiasanat: musiikkityö, rippikoulu, kvantitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Hakonen, Aliina & Hernesniemi, Joonas. Use of music as a tool of confirmation school; Quantitative research from the areas of Oulu diocese and Tampere diocese. Language: Finnish. Pieksämäki, Autumn 2014, 52p., 1 appendix. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this thesis was to find out how music is used as a tool of the confirmation school in Oulu diocese and Tampere diocese. We also wanted to find out how music is utilized in the confirmation school process, how the role of music is seen. The objective of our thesis was to compare differences between these two dioceses in using music in the confirmation school. Our objective was also to enable parishes of the dioceses to benefit from our research and get a new perspective on music work in the confirmation school.

Our thesis was a quantitative research. The data was collected by sending questionnaires to workers of different parishes in Oulu diocese and Tampere diocese. The questionnaire was made by Webropol and sent by email to workers in spring 2014. 52 workers answered the questionnaire.

The main finding was that music is experienced as an important tool in the confirmation school. Our research resulted in showing that there are few differences between Oulu diocese and Tampere diocese in the number of music lessons, attitudes to worship music, the importance of gospel music and organizing music events. We noticed from our research that music is thought to have a positive effect on inspiring the youth to activity in their parish. Music is also thought to have an important role in youngsters experiencing spiritual growing.

Keywords: musicwork, confirmation school, quantitative research

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 RIPPIKOULU	6
3 MUSIIKKI RIPPIKOULUSSA	8
3.1 Vuoden 1980 rippikoulusuunnitelma	8
3.2 Vuoden 2001 rippikoulusuunnitelma	10
3.3 Musiikki hoitavana elementtinä rippikoulussa	13
4 TAMPEREEN JA OULUN HIIPPAKUNTA	14
4.1 Hiippakuntien erityispiirteitä	14
4.2 Tutkimuksen seurakunnat	16
5 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	17
6 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TEHTÄVÄ	19
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	21
7.1 Tutkimusmenetelmä	21
7.2 Aineiston keruu ja analysointi	22
7.4 Tutkimuksen eettisyys	23
8 TUTKIMUSTULOKSET	25
8.1 Tutkimukseen vastanneet seurakunnat	25
8.2 Rippikoulun tuntimäärään ja opetukseen liittyvät kysymykset	26
8.3 Rippikouluprosessiin liittyvien tapahtumien ja nuorteniltojen musiikki	29
8.4 Musiikin käyttöön liittyvät hyödyt ja haasteet rippikoulutyössä	35
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	39
10 POHDINTA	43
LÄHTEET	45
LIITE 1	49

1 JOHDANTO

Muistatko oman konfirmaatiolaulusi? Kun tällainen kysymys esitetään sellaisille ihmisille, joilla on kulunut omasta rippikoulusta jo useampi vuosi, vastaus löytyy usein hyvinkin nopeasti. Rippikoulussa musiikki on merkittävästi läsnä koko prosessin ajan. Nuortenilloissa saatetaan laulaa veisuja, kun taas jumalanpalveluksissa veisataan virsiä. Nykyään myös nuorten hengellinen musiikki näkyy vahvasti rippikoulutyössä.

Olemme tulevia kirkon nuorisotyön ammattilaisia. Varsinkin rippikoulutyö on lähellä sydämiämme. Lisäksi olemme molemmat olleet aina kiinnostuneita musiikista; sen toteuttamisesta sekä kuuntelemisesta. Koemme tärkeäksi sen, että tällaisia kartoittavia tutkimuksia tehdään rippikoulutyössä, jonka avulla toimintaa voidaan entisestään kehittää. Toivomme, että työmme tuloksista on hyötyä kyselyyn vastanneille työntekijöille. Tutkimusta voimme hyödyntää myös itse tulevassa työssämme.

Tämä opinnäytetyö toteutettiin kyselytutkimuksena, jonka kohderyhmänä oli Tampereen sekä Oulun hiippakunnan eri seurakuntien rippikoulutyötä tekevät työntekijät. Kyselylomake (Liite 1) sisältää 16 kysymystä, joista suurin osa on monivalintakysymyksiä. Työntekijät vastasivat kyselyyn sähköisessä muodossa.

Työmme teoriaosuus antaa tiiviin kuvan rippikoulutyöstä, musiikin käytöstä rippikoulussa sekä hiippakunnista, joita työmme käsitteli. Avaamme opinnäytetyössä myös muutamaa työhömmme liittyvää käsitettä. Lisäksi esittelemme työssämme tekemäämme tutkimusta sekä sen keskeisiä tuloksia. Työn lopussa pohdimme koko opinnäytetyöprosessimme onnistumista.

2 RIPPIKOULU

Rippikoulu on evankelis-luterilaisen kirkon omista lähtökohdista tarkasteltuna kasteopetusta. (Rissanen, 1998). Sen yleistavoitteena on vahvistaa nuoren uskoa kolmiyhteiseen Jumalaan. Yleistavoite ohjaa kaikkea rippikoulun toimintaa. Rippikoulun tavoitteena on myös ohjata nuorta elämään kiinteästi seurakunnan yhteydessä ja osallistumaan sen toimintaan. (Rippikoulusuunnitelma 2001). Rippikoulussa nuoren hengellistä kasvua tuetaan siten, että hänelle luodaan mahdollisuus osallistua seurakunnan tilaisuuksiin esimerkiksi jumalanpalveluksiin (Pruuki 2010, 104).

Seurakuntien ja järjestöjen rippikoulun pitoa ohjaava keskeisin asiakirja on piispainkokouksen hyväksymä rippikoulusuunnitelma. Tällä hetkellä voimassa on vuonna 2001 hyväksytty suunnitelma Elämä-usko-rukous. (Pruuki 2010, 13).

Rippikoulu toteutetaan vähintään puolen vuoden aikana ja sen laajuus on 80 oppituntia (Suomen ev.lut. kirkko, i.a). Rippikoulun voi käydä joko leirimuotoisena tai päivärippikouluna. Leirimuotoinen rippikoulu on tavallisesti vähintään viikon mittainen (Suomen ev.lut. kirkko, i.a). Rippikoulu jaetaan useaan eri jaksoon; seurakuntayhteys (8-16h), aloitusjakso (6-12 h), perusjakso (44-56h) sekä päätösjakso ja konfirmaatioon valmistautuminen (4-10h) (Rippikoulusuunnitelma 2001).

Seurakuntia edellytetään laatimaan vuosittain rippikoulutyön suunnitelma, jonka kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto hyväksyy. Suunnitelman tulee sisältää muun muassa rippikoululaisten ja rippikouluryhmien arvioidut määrät, rippikoulumuodot, rippikoulujen alkamis- ja päättymisajankohdat, konfirmaatiot, rippikouluryhmien vastaavat opettajat sekä muiden henkilöresurssien tarve. Lisäksi seurakunnassa tehdään paikallinen rippikoulusuunnitelma, joka on tarkoitettu rippikoulun työntekijäjoukolle. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 37.)

Rippikoulun opettajia ovat teologi, kanttori ja nuorisotyöntekijä. Diakoniatyöntekijän ja lapsityöntekijän osallistuminen tiimin työskentelyyn, siinä määrin kuin mahdollista, on myös tärkeää (Pruuki 2010, 72). Rippikouluopetuksen tarkoituksena on tuoda Jumalan sana nuoren elämänpiiriin ymmärrettävällä tavalla. Sisällöllisen perusrakenteen opetukselle antaa Katekismus. Opetuksen sisällössä on kolme osa-aluetta, jotka tukevat toisiaan;

elämä, usko ja rukous. Oppimisen kannalta tärkeää on se, että nuori kokee opiskeltavat asiat merkittäviksi oman elämäntodellisuutensa kannalta. (Rippikoulusuunnitelma 2001.)

3 MUSIIKKI RIPPIKOULUSSA

3.1 Vuoden 1980 rippikoulusuunnitelma

Vuoden 1980 Rippikoulusuunnitelmassa musiikin osuus rippikouluissa ilmaistaan sanoilla ”Kirkkomusiikin opetusjakso”. Kirkkomusiikille siinä on varattu kymmenen oppituntia. Opetusjaksojen sisällöllisessä tarkastelussa ja niiden perusteluissa painotetaan, että kaikkea rippikoulun opetusta on elävöitettävä musiikin moninaisilla mahdollisuuksilla ja opettajien yhteistyöllä. (Torri-Tuominen 1998, 163.)

Kirkon musiikkikasvatuksen tavoitteena on auttaa ihmistä ymmärtämään musiikin merkitys kirkossa, kokemaan musiikki tärkeäksi kasvulleen kristittyinä ja löytämään elämässään musiikillisen ilmaisun mahdollisuuksia (Musiikkikasvatus seurakunnassa. Hyväksytty piispaainkokouksessa 9.2.1988). Rippikoulunkin musiikkikasvatuksen tavoitteet voidaan johtaa tästä seurakunnan musiikkikasvatuksen yleistavoitteesta. Kirkkomusiikin kymmenen tunnin opetusjaksolla pyritään siihen, että nuori tajuaisi kirkkomusiikin merkityksen seurakunnan uskon ilmaisuna ja yhteyden lujittajana ja oppisi arvioimaan erilaista musiikkia. Seurakunnan toimintaan tutustumista, uskonnollisen musiikin erityisluonteen ymmärtämistä ja musiikillisten taitojen harjoittamista tämä myös tukee. (Torri-Tuominen 1998, 164.)

Kirkon kasvatusasiain keskuksen rippikoulutyöryhmä kysyi vuonna 1994 hiippakuntien rippikoulukonsulteilta ja seurakuntien rippikoulutyöntekijöiltä mielipiteitä Rippikoulusuunnitelma 1980:sta. Musiikin saama palaute oli lähes yksinomaan kielteistä tai ainakin todella kriittistä. Kirkkomusiikki koettiin tärkeäksi osaksi rippikoulutyötä mutta se koettiin vaikeana jäsentää rippikoulun muuhun opetukseen. Erilaisia kokeiluja oli kokeiluseurakunnissa, muun muassa musiikin sisällyttäminen muihin oppimishetkiin samalla vähentäen kirkkomusiikin osuutta. Musiikista vastaavan työntekijän (yleensä kanttorin) roolin vaihtelua kokeiltiin, välillä hän piti leirillä musiikkiopetuksen ja välillä hän paikalla koko leirin ajan. Myös kanttorin jumalanpalvelusopetukseen keskittymällä koetettiin lisätä kiinnostavuutta ja samalla ujuttaa musiikkiopetusta. Eri työntekijäkin kokeiltiin musiikityöhön kokeiluseurakunnissa, tämän keskittyessä erityisesti gospel-musiikkiin. (Torri-Tuominen 1998, 166.)

Jarkko Seppälän (1993) tekemä kyselytutkimus ja sen tulokset avasivat musiikkikasvatuksen todellista luonnetta rippikoulutyössä. Kirkkomusiikki sai teologien ja nuorisotyöntekijöiden kiinnostavuuslistalla alimman keskiarvon suhteessa muuhun oppiaineeseen; kirkkomuusikkoja kiinnostaa eniten urkujen esittely, virsiopetus sekä kuoromusiikki ja vähiten nuorten hengellisen musiikin opettaminen. Kirkkomuusikot ja teologit kokivat enemmän vaikeuksia nuorten kohtaamisessa. Nämä tulokset kertoivat musiikkikasvatuksen toimivuudesta paljon rippikoulussa. (Torri-Tuominen 1998, 166–167.)

Vuoden 1980 rippikoulusuunnitelma ei ole ongelmaton. Rippikoulutyötä tekevän joukon ennakkokäsitykset rippikoulun musiikkikasvatuksen tavoitteista voivat erota paljonkin toisistaan. Yhteisen työnäyn ja yhteisen päämäärän löytäminen on haaste ja ainainen miettimiskohde. Haasteita rippikoulutyöhön on tuonut myös musiikin tarjonnan valtava kasvu. Klassisen- ja pop-musiikin rinnalle myös esimerkiksi kouluissa on tullut niin sanottu maailmanmusiikki, etno- ja kansanmusiikki, jotka heijastuvat myös rippikoulutyöhön. (Torri-Tuominen 1998, 168.)

Kirkon kasvatusasiain keskuksen rippikoulutyöryhmä päätyi seuraaviin periaatteisiin, jotka ohjaavat opetussuunnitelman uudistamista: pyrkimys sirpalemaisesta tiedosta laajempien oppimis- ja opetuskokonaisuuksien käsittelyyn; painopisteen tarkistaminen yksipuolisesta tiedollisuudesta elämyksellisyyden ja tunteen merkityksen korostumiseen; oppimisprosessin painottuminen siten, että rippikoululainen on omaehtoinen oppija eikä opetuksen kohde; nuoren rohkaistuminen aktiiviseksi toimijaksi, osallistujaksi; yhteisöllisyyden painottaminen. (Torri-Tuominen 1998, 169–170.)

Musiikilla rippikoulussa on monta tehtävää ja se vaikuttaa aina monikerroksisesti. Esimerkiksi hartaudessa meditaatiomusiikkina käytetty musiikki voi olla samalla musiikin kuuntelukasvatusta että sisällöllistä opetusta valitun musiikkikappaleen välityksellä. Musiikki voi toimia tunnelman luojaana ryhmässä, käsiteltävään asiaan virittäjänä, yhteyden lujittajana, rukouksena, yksityisenä, kiitoksena kulttuurisena viestinä. (Torri-Tuominen 1998, 170–171.)

Rippikoulun musiikkikasvatuksen tulevaisuudennäkymät olivat, että suunnittelussa säilytetään kosketuspinta nuoren elämään, muuhun rippikoulukasvatukseen, jumalanpalveluselämään ja seurakuntaan. Motivoivan, innostavan ja tavoitetta kohti vievän toiminnan

tavan löytäminen sekä yhteistyön ja tiimityön vahvistaminen ovat myös tavoitteena. Tulevaisuudessa musiikkikasvatuksen suunnittelussa tärkeää luoda turvallisuutta yhdessäoloon ja sisällyttää toteutukseen toistoa. (Torri-Tuominen 1998, 170–172.)

3.2 Vuoden 2001 rippikoulusuunnitelma

Jumala on luomistyönsä yhteydessä luonut musiikin ainekset ja antanut ihmiselle musikaalisuuden lahjan, kyvyn jatkaa työtoverina Jumalan luomistyötä (Rippikoulusuunnitelma 2001, 32).

Hengellinen musiikki on rukousta Jumalalle, esimerkiksi monissa psalmeissa on samalla ylistystä Jumalaa kohtaan, mutta ilmaistaan myös surua ja ahdinkoa sekä pyydetään Jumalalta apua. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 32). Raamatun sana voidaan saada musiikilliseen muotoon ja tällä keinoin julistaa sitä eteenpäin. Laulaminen ja musisointi on Jumalan sanan ylistämistä mutta myös lahja, jonka olemme Jumalalta saaneet. Musiikin rakentavat ja eheyttävät ominaisuudet toteutuvat musiikkia harjoitettaessa ja edistävät koko ihmisen myönteistä kasvua. Musiikki raivaa uskon syntymisen ja vahvistumisen tieltä esteitä. (Bacchiocchi 2000, 4-5; Torri-Tuominen 1998, 165.) Musiikilla on tärkeä rooli rippikoulussa, sillä se voi vaikuttaa myönteisesti uskon syntymiseen. Musiikki myös yhdistää ihmisiä ja synnyttää vuorovaikutusta sekä toimii tunnelmanluojana. (Paananen; Tuominen 2005, 170.) Musiikin tehtävä rippikoulussa on tukea rippikoulun yleistavoitteen saavuttamista sekä jokaisessa nuorella olevaa musikaalisuutta (Rippikoulusuunnitelma 2001, 34).

Nuorten musiikillinen maailmankuva on monipuolistunut ja avartunut yhteiskunnan muutosten myötä. Musiikkiteollisuuden kasvu ja tekniikan kehittyminen ovat muuttaneet ja kasvattaneet jokapäiväistä ääniympäristöämme merkittävästi. Nuorten on nykyään mahdollista tutustua hyvin erityyppisiin musiikin lajeihin ja harrastaa niitä. Musiikkiteollisuuden kasvu on tuonut kuitenkin mukanaan myös toisen puolen: hiljaisuuden kokeminen on yhä harvinaisempaa. Rippikoulun musiikin yhtenä haasteena on avata korvia kuulemaan ympäristöämme. Rippikoulussa on mahdollisuus etsiä hiljaisuutta - osana musiikkia ja rukouselämää - ja sen merkitystä omalle kasvulleen ihmisyyksilönä sekä kristittynä. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 33.) Rippikoululaisilla usein on myös hengelli-

sestä musiikista varsin vanhahtava kuva, jonka takia innostuminen hengellisestä musiikista voi olla vaikeaa. Sitä kautta, että rippikoululainen saa ajanmukaisen ja päivitetyn kuvan hengellisestä musiikista, voi syntyä kiinnostusta myös perinteisempää kirkkomusiikkia kohtaan. (Elämän siiville 1993, opettajan kirja 29.)

Rippikoulun musiikkia on luontevaa tarkastella kokonaisuutena, joka muodostuu erilaisista toisiaan tukevista osista. Esimerkkejä rippikouluajan musiikillisista toiminnoista ovat seurakunnan toimintaan osallistuminen, musiikin opettaminen, muu opetus rippikoulussa, jumalanpalvelus- ja rukouselämä ja yhteinen vapaa-aika. Yhteinen soittaminen ja laulaminen ovat keskeisessä roolissa rippikoulun musiikissa. Näiden lisäksi musiikkia voidaan käyttää myös opetuksessa esimerkiksi aiheeseen johdattelijana. Opetuksessa työtapoina voidaan käyttää myös esimerkiksi musiikkiliikuntaa, kuuntelemista, ryhmätyötä ja keskustelua. Rippikoulussa on muutama tunti musiikkikasvatusta, josta kanttori on vastuussa. Näillä tunneilla pyritään siihen, että nuorelle avartuu kirkkomusiikin merkitys seurakunnan uskon ilmaisuna ja yhteyden lujittajana. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 33, 35.)

Jumalanpalvelusmusiikki on rippikoulun keskeistä sisältöä sekä tiedollisena että omakohtaisesti koettuna. Opetuksen sisältöjä ovat jumalanpalveluksen kokonaisuuden hahmottaminen, sen eri osien merkitykset ja käytettävät sävelmät. Jumalanpalveluksessa seurakunnan laulu on mukana alusta loppuun; se vaihtelee tekstinluvun päättävistä vuoroterveydyksistä virsiin ja teksteiltään samoina toistuviin ordinarium-sävelmiin (Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus ja Angus Dei). (Haapasalo 2004, 113.) Jumalanpalveluksessa on kolmenlaista musiikkia: Yhteislaulua, jossa seurakuntalainen toteuttaa musiikkia omalla tavallaan; esitysmusiikkia, jossa laulaja tai soittaja musisoi seurakunnalle ja Jumalalle, sekä liturgista dialogia, jossa vuorottelevat liturgi, esilaulaja, kuoro, soittajat ja seurakunta. Rippikoulussa myös oman seurakunnan käytettäviin sävelmiin ja käytäntöihin on luontevaa perehtyä. Jumalanpalveluskasvatus rippikoulussa palvelee rukous- ja jumalanpalveluselämään kasvamista. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 35.)

Virsi on yksi olennaisesti jumalanpalvelusmusiikkiin sekä muuhunkin seurakunnan elämään. Virsi on yksi niistä musiikin keinoista, joilla ihminen tuo sisäisen maailmansa kosketukseen ulkomaailman ja toisten ihmisten kokemuksen kanssa. Virsi on kiitoksen il-

mausta Jumalalle, Jumalan teoista kertomista ja rukoilemista Jumalan läsnäoloon elämässä. Nykyinen virsikirjamme on hyväksytty kirkolliskokouksessa 13. helmikuuta 1986. Virsikirjassa on useita eri osioita: kirkkovuosi, Jumalanpalveluselämä, Elämä Kristuksessa, Elämä Jumalan maailmassa, Kuolema ja iankaikkisuus ja Jumalanpalvelusten tekstejä ja lauluja. Virsikirja on kirkon yhteinen ja tärkein laulukirja, joka on vahvasti esillä myös rippikoulussa. Musiikkikasvatustunneilla nuoria ohjataan virsikirjan käytössä. (Pruuki 2010, 106). Osa virsikirjan virsistä ei kuitenkaan kohtaa nuorten elämäkokemusta aihepiireiltään. Tämän vuoksi nuorisotyössä on tärkeää määritellä ennakkoon, mitä virsiä nuorten yhteisissä tilanteissa lauletaan. (Paananen; Tuominen 2005, 171; Vaapaavuori 30–31, 2004; Suomen ev.lut. kirkko i.a, Rippikoulusuunnitelma 2001, 34.)

Rippikoulun aikana perehdytään myös siihen, mitä mahdollisuuksia nuorella on osallistua kotiseurakuntansa musiikkitoimintaan. Tämä mahdollistaa sen, että nuoret saavat kosketuspintaa seurakunnan musiikkielämästä ja voivat löytää mielekkäitä palvelutehtäviä. Rippikoulun aikana on myös luontevaa tutustua hengelliseen nuorisomusiikin eli gospelin tyyliin ja huomata, että sama sisältö voi saada monenlaisia toteutuksia. Gospelin piiriin nykyään luetaan kaikki hengellinen rytmimusiikki. Gospel-musiikin kirjo on laaja; rasakaasta rockista akustisiin balladeihin, yhteislauluihin, etnomusiikkiin, rap-musiikkiin ja hiljaisuuden lauluihin. Gospel on vuosikymmenten aikana kehittynyt olennaiseksi osaksi seurakuntamusiikin kokonaisuutta ja olennaiseksi osaksi rippikoulussa. Populäärimusiikin tyyli on nuorille usein tutuinta ja siten helpommin lähestyttävää. (Haikarainen 2004, 80–81; Rippikoulusuunnitelma 2001, 36.)

Rippikoulusuunnitelma 2001 nostaa esille ajatuksen ja toiveen siitä, että kanttori olisi koaikaaisesti läsnä rippikoulutyössä. Useinkaan tämä ei ole kuitenkaan mahdollista ja vaihtoehtoisia toimintamalleja tarvitaan. Kuitenkin kymmentä tuntia jokaisen rippikouluryhmän kanssa voisi pitää kanttorin osallistumisen vähimmäismääränä. Musiikin on aina luontevasti liityttävä kaikkeen toimintaan vaikka kanttori ei kykenisikään olemaan paikalla koko aikaa. Toteuttamisvastuuta voidaan jakaa muille opettajille ja avustaville työntekijöille. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 35.)

3.3 Musiikki hoitavana elementtinä rippikoulussa

Musiikin terapeuttinen käyttö rippikoulun sisältönä ja toimintamuotona voi tarjota nuorille mahdollisuuden itsensä toteuttamiseen ja uusien näkökulmien löytymiseen. Musiikin avulla nuoren on mahdollista kohdata itsensä ja omat tunteensa sekä purkaa ja käsitellä niitä turvallisen symbolisen etäisyyden päästä. Musiikki voi olla sekä väline että yhdistävä tekijä, eräänlainen yhteinen kieli, jonka avulla voidaan kommunikoida ja jakaa tunnekokemuksia. Musiikin avulla on myös helppo tarjota myönteisiä tunne-elämän kokemuksia ja onnistumisen elämyksiä, palautetta, jota koulumaailma tai yhteiskunta ongelmalliselle nuorelle harvemmin välittää. (Ahonen-Eerikäinen 1998; 369, 374–375, 377.)

Nuorisokulttuuri on samalla tavoin kulttuuri, kuin mikä tahansa kulttuuri. Helpoin tapa lähestyä nuorten kulttuuria, on tehdä se heidän kielellään. Tämä osoittaa nuorelle sen, että hänet hyväksytään sellaisena kuin hän on. Tärkeää on myös tutustuttaa nuorta muihin musiikkikulttuureihin. Vieraampi musiikki voi tuoda esiin sellaisia tunteita, jotka nuori on saattanut piilottaa oman musiikkikulttuurin alle. (Ahonen 1997, 271–272.)

Nuoren oman musiikin kuuntelu ja siitä keskustelu voivat avata uudenlaisia näkemyksiä nuoren tunnemaailmaan, toiveisiin ja pelkoihin. Musiikki sisältää monia elementtejä, joiden avulla nuori voi harjoitella sekä itsensä että ahdistavan tilanteen hallitsemista. Esimerkiksi soittamalla jotain soitinta nuori voi harjoitella jännityksen pidättämistä, pitkitämistä ja purkamista ja löytää uusia tapoja kontrolloida omia impulssejaan. (Heidi Ahonen-Eerikäinen 1998; 369, 374–375, 377.)

4 TAMPEREEN JA OULUN HIIPPAKUNTA

4.1 Hiippakuntien erityispiirteet

Tampereen hiippakunnan juuret sijoittuvat vuoteen 1554, mutta virallisen nimensä se sai vasta vuonna 1923. Hiippakuntaan kuuluu 49 seurakuntaa sekä kolme seurakuntayhtymää. Niissä on yhteensä noin 645 000 jäsentä. Hiippakunta jakautuu kahdeksaan rovas-tikuntaan, joissa kussakin on 4-10 seurakuntaa. Tampereen Hiippakunnan piispana on toiminut vuodesta 2008 lähtien teologian tohtori Matti Repo. (Tampereen hiippakunta 2014.) Tampereen hiippakuntien seurakunnissa rippikoulun suoritti tilastojen (2012) mukaan noin 8080 henkilöä. Heistä liki 80 % kävi rippikoulun leirimuotoisena. Tampereen hiippakunnan alueella asuvista 14–15 vuotiaista nuorista 97 % kävi rippikoulun. Rippikoulu ryhmiä järjestettiin vuonna 2012 yhteensä 348. (Sakasti, i.a.)

Tampereen hiippakunnan alueella eniten vaikuttava herätysliike on evankelisuus. (Kirkon tutkimuskeskus, 2004) Evankelisen herätysliikkeen alla toimivia yhdistyksiä ovat muun muassa Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys (SLEY) ja Evankelinen lähetisyhdistys. Musiikki on vahvana osana evankelista herättäjäliikettä. Esimerkiksi SLEY toimii kahden kotimaisen gospelmusiikkitapahtuman (Maata Näkyvissä festivaalien sekä Evankelisten musiikkimessujen) järjestäjänä. Näissä tapahtumissa nuorten hengellinen musiikki on hyvin suuressa roolissa. (SLEY, i.a.)

Evankelisen liikkeen laulukirja on Siionin kannel. Se painottaa teksteissään sitä, että ihminen saa uskoa itsensä jo nyt pelastetuksi Kristuksen tähden. Siionin kannel on varsin kansainvälinen teos, sillä se sisältää suomalaisten laulujen lisäksi ruotsalaisia, saksalaisia, englantilaisia ja amerikkalaisia lauluja. Monet sävelmät ovat perinteisestä koraalista poikkeavia, marssinomaisia, vilkkaita ja rytmisesti eloisia sävelmiä. Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen rippileirejä Tampereen- ja Oulun hiippakunnan alueella järjestetään Karkussa, Hetankodalla, Esantuvalla ja Ohtakarilla. Siionin kannel on tärkeässä osassa näillä rippileireillä. (Kivekäs 2004, 46–47, Sley'n nuorisotyö i.a.)

Oulun hiippakunta on maantieteellisesti laajin ja kolmanneksi väkirikkain Suomen evankelis-luterilaisen kirkon hiippakunta. Vuonna 1851 perustettu hiippakunta ulottuu

Keski-Pohjanmaalta Perhosta aina Ylä-Lappiin Utsjoelle saakka. Hiippakunnassa on 60 seurakuntaa ja niissä noin 545 000 jäsentä. Työntekijöitä on noin 2300. Hiippakunnan piispa on teologian tohtori Samuel Salmi. (Oulun hiippakunta 2014.)

Oulun hiippakunnan seurakunnissa rippikoulun suoritti tilastojen (2011) mukaan lähes 8000 henkilöä. Suurin osa heistä kävi leiririppikoulun eli 5500 riparilaista. Rippikoulu-ryhmiä yhteensä Oulun hiippakunnassa järjestettiin 286. Oulun hiippakunnan alueella asuvista 15-vuotiaista nuorista 94 % kävi rippikoulun. (Oulun hiippakunta 2014.)

Oppikirjoina rippikouluissa käytetään paikallissuunnitelmien mukaan Raamattua, Katekismusta ja Virsikirjaa, jotka jaetaan jokaiselle rippikoululaiselle. Pieni osa seurakunnista jättää kuitenkin järjestöissä rippikoulunsa käyvät kotiseurakuntalaiset ilman kyseisiä materiaaleja. Musiikin opetus rippikouluissa toteutuu paikallissuunnitelmien mukaan läpäisyperiaatteella. (Oulun hiippakunta 2014.)

Oulun hiippakunnan alueella suuresti vaikuttava herätysliike on lestadiolaisuus. Lestadiolaisuuden suuntauksista varsinkin vanhoillislestadiolaisuus näkyy Oulun hiippakunnan alueella suurissa määrin. (Kirkon tutkimuskeskus, 2004) Vanhoillislestadiolaisuuden alla toimiva yhdistys on Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry (SRK). Vanhoillislestadiolaisuuden tyypillinen piirre on seurojen pitäminen, joissa pidetään julistuspuheita. (Suomen ev.lut.kirkko2, i.a) Suurin tapahtuma, jonka lestadiolaiset järjestävät on suviseurat. Suviseurojen musiikki koostuu lauluhetkistä, joissa lauletaan lauluja Siionin laulut -kirjasta. (Suviseurat, 2014.)

Lestadiolaisten laulukirjana käytetään Siionin lauluja (1976), joka sisältää 329 hengellistä laulua. Sen keskeisiä teemoja ovat syntisyyden tunto ja tunnustaminen, Jeesuksen täydellinen sovitustyö, anteeksiantamuksen rauha, ilo, turvallisuus, uskonelämän hoito uskovien yhteydessä, kutsu parannukseen ja uskoon ja kehoitus valvomiseen. Erityisesti Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistyksen järjestämissä rippikouluissa Siionin laulut on isossa osassa. (Kivekäs 2004, 48–49, Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys i.a, Wikipedia 2014.)

Tampereen ja Oulun hiippakunnan alueella toimii myös muita herätysliikkeitä, joilla on omat laulukirjansa. Siionin virret (1971), herännäisten laulukirja korostaa teksteissään ikävöivän uskon oppia ja harmaan suruvoittoisuutta. Armon ikävöimisen teemat ovat

esillä lukuisissa lauluissa. Siionin virret voivat olla käytössä rippikoulussa paikallisen seurakunnan niin tahtoessa. (Kivekäs 2004, 45–46) Viisikielinen (2014) on viidesläisten herätysliikkeiden yhteinen laulukirjahanke. Viisikielisen julkaisevat: Kansan Raamattu-seuran Säätiö, Evankelis-luterilainen Lähetysyhdistys Kylväjä, Suomen Ev. lut. Opiskelija- ja Koululaislähetys, Medialähetys Sanansaattajat, Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys ja Suomen Raamattuopiston Säätiö. (Viisikielinen i.a.)

4.2 Tutkimuksen seurakunnat

Tutkimuksemme kohderyhmänä olivat Oulun hiippakunnan seurakunnat (Kokkola, Kannus, Toholampi, Lohtaja, Perho, Ylivieska, Himanka, Sievi, Nivala, Raahe, Siikalatva, Saloinen, Ruukki-Siikajoki, Pyhäjoki, Reisjärvi, Kalajoki, Ranua, Kittilä, Posio, Oulunsalo), sekä Tampereen hiippakunnan seurakunnat (Orimattila, Orivesi, Mänttä-Vilppula, Juupajoki, Kuhmoinen, Ypäjä, Lammi, Padasjoki, Forssa, Loppi, Sääksmäki, Hattula, Hauho, Ruovesi, Pälkäne, Urjala, Jämijärvi, Hämeenkyrö, Kalvola, Asikkala, Vesilahti) ja nimenomaan niissä rippikoulutyötä tekevät työntekijät: papit, nuorisotyönohjaajat ja kanttorit. Seurakunnat ovat kooltaan erikokoisia. Valitsimme seurakunnat satunnaisesti, kuitenkin niin, että suuri osa on pieniä seurakuntia. Pienessä seurakunnassa moniammatillinen työtiimi ja työalojen ylittäminen näkyvät paljon seurakunnan arjen toiminnoissa, joten oletimme sen olevan niin myös rippikouluissa ja musiikkityössä. Oulun hiippakunnan alueelta suurempi osa seurakunnista valikoitui Pohjanmaan alueelle. Otimme selville, ketkä työntekijät hiippakuntien seurakunnista mahdollisesti olisivat rippikoulutyössä mukana olevia henkilöitä.

5 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

Suvi Luokkakallio (2007) Pro Gradu -tutkimuksessaan *Elämä, usko, rukous - ja musiikki* selvitti, miten rippikoulusuunnitelma 2001:n mukainen musiikkikasvatus toteutui Lapuan hiippakunnan rippikoululeireillä vuonna 2005. Hän tarkasteli tutkimuksessaan erityisesti musiikin mahdollisuuksia rippikoulun yleistavoitteen tukijana, rippikouluohjaajien roolia musiikkikasvattajina sekä musiikinopetuksen muotoja, sisältöjä ja työtapoja. Tutkimuksen tulokset kertovat, että työntekijät käyttävät musiikkia työvälineenä mutta musiikkikasvatuksen osalta rippikouluohjaajien yhteistyö toimii vaihtelevasti. Keskeinen esille noussut tulos oli myös se, että musiikkia opetetaan pääasiassa omana aineenaan eikä se sulaudu rippikoulun muuhun opetukseen juuri muuten kuin jumalanpalvelusopetuksen yhteydessä. (Luokkakallio 2007.)

Johanna Kinnunen (2012) opinnäytetyössään tutki kanttorin roolia rippikoulutyössä. Hän nostaa työssään esille sen asian, että kanttorilla on iso ja tärkeä rooli rippikoulutyössä. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia käytäntöjä eri seurakunnissa on rippikoulun musiikin opetuksessa. Toisaalta haluttiin selvittää tarkemmin, mitkä ovat kantto-reiden mielestä kaikkein haastavimmat asiat rippikoulutyössä. Lisäksi kerättiin kantto-reilta käytännön vinkkejä rippikoulutyöhön. Kinnusen tutkimus osoitti sen, että rippikouluun liittyvät käytännöt vaihtelevat kanttoreilla suuresti eri seurakunnissa. Tutkimuksen mukaan kanttorit ovat kokeneet nuorten motivoinnin ja osallistamisen rippikoulutyössä suurimmaksi haasteeksi. (Kinnunen 2012.)

Maria Tikkanen (2011) on tutkinut virsien käyttöä rippikoulussa. Hänen tutkimuksensa liittyi laajempaan Virsitutkimushankkeeseen. Tutkimuksen tavoite oli selvittää, miten rippikouluun osallistuvien nuorten välitön suhtautuminen virsiin ja virsien laulamiseen muuttuu rippikoulun intensiivijaksolla eli leirijaksolla. Tikkanen tutkimuksen mukaan negatiivisesti virsiin suhtautuneet pojat suhtautuivat virsiin positiivisemmin intensiivijakson jälkeen ja neutraalisti suhtautuneet tytöt myöskin suhtautuivat positiivisemmin leirin jälkeen. Tikkanen saamien vastausten mukaan hieman yli puolelle virret tulivat tärkeämmiksi leirijakson jälkeen. (Tikkanen 2011.)

Johannes Saarinen ja Eija Väkeväinen opinnäytetyössään Kanttoria kyllä tarvitaan - Helsingin ja Espoon hiippakuntien nuorisotyönohjaajien näkemys rippikoulun musiikkikasvatuksesta tutkivat, miten moniammatillinen yhteistyö näkyy rippikoulun musiikkikasvatuksessa Helsingin ja Espoon hiippakuntien seurakunnissa nuorisotyönohjaajien näkökulmasta. Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena ja he tarkastelivat tutkimuksessaan myös Rippikoulusuunnitelma 2001 mukaisten tavoitteiden toteutumista rippikoulussa sekä kirkon nuorisotyönohjaajien ja kanttorien roolia rippikoulun musiikkikasvatuksessa. Heidän tutkimuksensa on osa Kirkon tutkimuskeskuksen hanketta Nuoret, rippikoulu ja tulevaisuus. (Saarinen & Väkeväinen 2008.)

6 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TEHTÄVÄ

Tutkimuskysymyksemme olivat:

1. Millä tavalla musiikkia käytetään työvälineenä ja menetelmänä rippikoulutyössä Oulun hiippakunnan ja Tampereen hiippakunnan eri seurakunnissa?
2. Millä tavalla ja miten musiikki on läsnä rippikouluprosessissa?
3. Millaisena musiikin rooli nähdään rippikoulumaailmassa?

Halusimme selvittää näitä asioita siksi, että olemme molemmat hyvin kiinnostuneita musiikista ja halusimme tietää millä eri tavoin sitä hyödynnetään tällä hetkellä rippikoulussa. Näiden tietojen pohjalta voimme miettiä, millä tavalla itse voisimme tulevassa nuorisotyönohjaajan roolissa hyödyntää musiikkia omassa työssämme rippikoulutyöntekijöinä.

Hypotesimme oli, että musiikki on vahvassa osassa kummankin hiippakunnan seurakunnan rippikoulutyössä. Oletuksemme on, että Oulun hiippakunnassa herätysliikkeiden vaikutus näkyy enemmän musiikin käytössä rippikoulutyössä verrattuna Tampereen hiippakuntaan.

Tutkimuksemme tavoitteena oli saada aineistoa eri seurakuntien eri työntekijöiltä (pappi, nuorisotyönohjaaja ja kanttori) ja ajatuksia, miten he kokevat musiikin näkyvän omassa rippikoulutyössä. Tavoitteenamme on myös vertailla musiikin käyttöä Oulun hiippakunnan seurakunnissa verrattuna Tampereen hiippakunnan seurakuntiin. Onko olemassa alueellisia eroja musiikin käytössä ja suhtautuvatko eri työntekijät eri tavalla musiikkityöhön? Valitsimme hiippakunnat osittain sen perusteella, missä itse asumme tällä hetkellä. Arvelimme myös, että näiden kahden hiippakunnan alueilla voisi olla kaikista eniten eroavaisuuksia musiikin käytössä rippikoulutyössä, sillä eri herätysliikkeet (lestadiolaisuus ja evankelisuus) vaikuttavat näkyvästi molemmissa hiippakunnissa.

Tavoitteena on, että kummankin hiippakunnan seurakunnat voisivat hyötyä tutkimuksestamme ja saada uusia näkökulmia ja ajatuksia omaan musiikkityöhön rippikoulussa. Ky-

selytulosten pohjalta he voisivat kehittää entistä enemmän omaa musiikin käyttöään rippikoulutyössä. Tavoite on myös, että kirkon työssä olevat tai kirkon työhön opiskelevat voisivat saada tutkimuksestamme ideoita ja ajatuksia musiikkityöskentelyynsä.

Tutkimuksemme tehtävä on mahdollisesti avata rippikoulutyötä tekevien silmät musiikin moninaisille mahdollisuuksille ja herättää seurakunnat pohtimaan omia musiikkityön käytäntöjään ja perusteluitaan musiikkityölle. Saamalla näkemystä eri seurakuntien käytännöistä, musiikkityötä voidaan tarkastella kriittisesti ja voidaan tarkastella, toteutuvatko rippikoulusuunnitelmassa esillä olleet ajatukset ja lähtökohdat musiikkityössä.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmänä käytimme määrällistä eli kvantitatiivista vertailevaa tutkimusta. Kvantitatiivinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, joka perustuu kohteen kuvaamiseen ja tulkitsemiseen tilastojen ja numeroiden avulla. Kvantitatiivisen, määrällisen tutkimuksen ideana on saada tietoa, joka on luonteeltaan yleistä, yleistettävissä. Määrällinen tutkimus sopii hyvin, kun tahdotaan selvittää ison joukon mielipidettä asiasta. Määrällisessä tutkimuksessa ollaan usein kiinnostuneita erilaisista luokitteluista, syy- ja seuraussuhteista, vertailusta ja numeerisiin tuloksiin perustuvasta ilmiön selittämisestä. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2013, 193; Jyväskylän yliopisto i.a; Virtuaaliammattikorkeakoulu i.a.)

Valitsimme kvantitatiivisen menetelmän, koska halusimme saada yleiskuvan musiikin käytöstä ja saada mahdollisesti yleistettävissä olevaa aineistoa. Kvantitatiivinen menetelmä sopii hyvin tutkimukseen, jolla saadaan numeerista tietoa eri työntekijöiden käytännöistä ja ajatuksista. Menetelmä sopii myös vertailevaan työskentelyyn. Kysely tunnetaan survey-tutkimuksen keskeisenä menetelmänä. Siinä aineisto kerätään standardoidusti eli kysymykset esitetään kaikille vastaajille samalla tavalla. Laadimme kyselytutkimuksen, jossa on hyödynnetty tilastollisen tutkimuksen aineita ja kysymysrakenteita esimerkiksi monivalintavaihtoehdot ja Likert-asteikko. Valmiit vastausvaihtoehdot helpottavat vastausten käsittelyä ja torjuvat virheitä. Monivalintakysymyksissä vastaaja pysyy valitsemaan tietyn määrän vastausvaihtoehtoja. (Hirsjärvi ym. 2013, 193; Heikkilä 2008, 50–51.)

Vertaileva tutkimus tarkoittaa tutkimusstrategiaa, jossa hahmotetaan valittujen tapausten välisiä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Vertailevan tutkimuksen kohteena voivat olla erilaiset tapaukset, prosessit tai yksiköt, jotka on jollain tavoin todettu vertailukelpoisiksi. Kvantitatiivisessa vertailevassa tutkimuksessa huomio kohdistetaan vain pieneen joukkoon muuttujia, joita sitten analysoidaan suuressa tapausjoukossa. Tutkimuksen tavoitteena on löytää yleistettäviä selityksiä. Tutkimusote korostaa yleisyyttä, koska on kiin-

nostuttu testaamaan teoriasta johdettuja olettamuksia. Vertailevaa tutkimusta hyödyntämällä vertailemme Oulun- ja Tampereen hiippakunnan työntekijöiltä saatuja vastauksia ja tutkimme onko alueellisia eroavaisuuksia. (Jyväskylän Yliopisto 2010; Melin, Harri 2005, 54.)

7.2 Aineiston keruu ja analysointi

Aineiston keräys- ja analysointivaiheet etenevät kvantitatiivisessa tutkimuksessa yleensä vaiheittain. Ensiksi aineisto kerätään, sitten se muokataan tilastollisen käsittelyn edellyttämään muotoon, ja tämän jälkeen seuraa analyysi ja tulkinta. (Räsänen, Pekka 2005, 93.) Kevään 2014 aikana laadimme ja saimme Webropol-ohjelmalla valmiiksi kyselykaavakkeen, jossa on 16 kysymyskohtaa, suurin osa monivalintaluonteisia. Kaavakkeen viisi ensimmäistä kysymystä olivat työntekijälle erityisesti suunnattu, joissa kysyttiin hiippakuntaa, ammattia, ammattiin valmistumisvuotta ja rippikoulutyössä mukanaolovuosien määrää. Kysymykset 6 ja 7 liittyivät rippikoulun musiikkioppituntiin. Loput kysymykset kohdistuivat rippikouluprosessiin kokonaisuutena ja kysyimme seurakuntien paikallisia käytäntöjä musiikin käytöstä. Osa kysymyksistä oli mielipidekysymyksiä, joissa vastaaja sai arvioida eri musiikkielementtien tärkeyttä. Kyselyssämme oli myös avoimia kysymyksiä, joihin vastaajat saivat kirjoittaa omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Testasimme kyselyä esittämällä sen opiskelijaryhmällemme, ystäville sekä muutamalle kirkon työntekijälle.

Otimme aiemmin keväällä 2014 Oulun- ja Tampereen hiippakunnan seurakuntien työntekijöihin (pappi, nuorisotyönohjaaja, kanttori) yhteyttä sähköpostitse, jossa kyselimme halukkuutta osallistua tutkimukseen. Kysely toteutettiin touko- ja kesäkuun aikana. Lähetimme linkin sähköpostin kautta seurakuntien työntekijöille. Sähköposteja lähetimme seurakuntiin kaikkien kolmen alan edustajalle, yhteensä 133 työntekijälle, joista 53 vastasi kyselyyn. Näin ollen vastausprosentiksi muodostui 40 %. Näistä vastauksista yksi jouduttiin hylkäämään, sillä vastaaja ei ollut kummankaan hiippakunnan työntekijä.

60 % linkin saaneista työntekijöistä jätti vastaamatta kyselylomakkeeseen, vaikka lähetimme heille myös muistutuksen kyselyyn vastaamisesta. Tämä vaikuttaa merkittävästi tutkimuksen validiteettiin (tutkimuksen luotettavuuteen), sillä vain mitattavat asiat ovat totta. Näin ollen tutkimustuloksemme ovatkin enemmän suuntaa antavia.

Aineiston analysoiminen alkoi syksyllä 2014. Käsittelimme niitä ensin perehtymällä ja silmäilemällä kyselyvastauksia ja työntekijöiden määriä. Varsinainen aineiston analysointi tapahtui Webropolissa, jossa oli luontevaa lajitella kyselyyn vastaajien vastauksia ja käyttää suodattamista vastausten läpikäymisessä. Kuvioista ja taulukoista suurin osa on Webropolissa laadittuja mutta osa on laadittu Excel-ohjelmalla, koska se mahdollisti paremmin ja selkeämmin joidenkin kuvioiden laatimisen. Kyselyn avoimien kysymysten analysoinnissa käytimme menetelmänä luokittelua sen kätevyyden ja soveltuvuuden vuoksi. Aineiston luokittelu tarkoittaa sitä, että aineiston eri osista etsitään samankaltaisuuksia. samankaltaisuudet voivat liittyä mihin tahansa aineistossa oleviin ominaispiirteisiin (Räsänen 2005, 95). Vastaajien anonymiteetti pysyi niin, että vain me tutkijat näimme vastaukset ja Webropol-ohjelmaan eivät ulkopuoliset päässeet tarkastelemaan kyselymme tuloksia.

Alkaessamme analysoimaan tuloksia teimme kyselylomakkeesta jo päällimmäisen huomion, että kysymyksiin oli vastattu hyvällä prosentilla ja vastaajat olivat jättäneet varsin vähän vastaamattomia kohtia. Avoimien kysymysten vastaukset olivat laajoja ja pohtivia ja niihin vastaajat olivat todella syventyneet. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tulkinta ei ole koko aineistoanalyysin lähtökohta, vaan se on puhtaasti mukana vasta tutkimuksen tulosten erittelyssä (Räsänen 2005, 99).

7.3 Tutkimuksen eettisyys

Tulosten pitää olla luotettavia eikä sattumanvaraisia: ei saa tehdä liian suuria yleistyksiä, otoksen koon ja vastausprosentin pitää olla riittävät, otoksen vastattava perusjoukkoa. Kyselytutkimuksemme vastausprosentti (40 %) on hyvä ja mahdollisti tutkimisen ja analysoinnin. Liian suuret yleistykset vältämme myös kun käytimme prosentin tarkkuutta analysoimisessamme. Objektiivisuus eli puolueettomuus on myös tärkeää. Tulokset eivät saa riippua tutkimuksen tekijän mielipiteistä, vakaumuksesta tai muusta sellaisesta. Tutkimuksen kohderyhmälle on avoimesti kerrottava tutkimuksesta ja että mihin tietoja käytetään. Vältimme puolueellisuuden noudattamalla tilastollisen tutkimuksen ohjeita ja analysoimalla vain vastaajien vastauksia, laittamatta omia lisäyksiä. Sähköpostiviestissä kerroimme kohderyhmälle tutkimuksestamme, sen luonteesta ja kyselyn täyttämisohteista. Kerroimme myös, että vastaukset ovat vain meidän eli tutkimuksen tekijöiden nähtävillä.

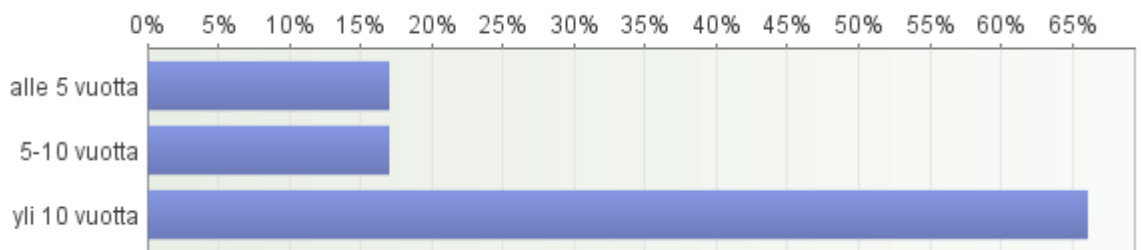
Tutkimukseen vastaajilla on mahdollisuus nähdä valmis opinnäytetyö, sillä lähetämme heille sähköpostilla linkin valmiiseen opinnäytetyöhömmme. (Tilastollinen tutkimus 1.)

8 TUTKIMUSTULOKSET

8.1 Tutkimukseen vastanneet seurakunnat

Tutkimukseen vastanneita oli yhteensä 53 ja kuten jo edellä mainitsimme, yhden vastauksen jouduimme hylkäämään, sillä työntekijä ei kuulunut kumpaakaan tutkimaamme hiippakuntaan. Lopulliseksi vastaajamääräksi muotoutui siis 52 henkilöä. Vastauksia saimme 37 seurakunnasta. Vastanneista hieman alle puolet (40 %) kuuluu Oulun hiippakuntaan ja 60 % Tampereen hiippakuntaan. Kyselyyn vastanneista puolet (50 %) olivat nuorisotyöntekijöitä, toiseksi eniten vastanneista oli kanttoreita (27 %) ja kaikkein vähiten kyselyyn vastanneista oli pappeja (23 %).

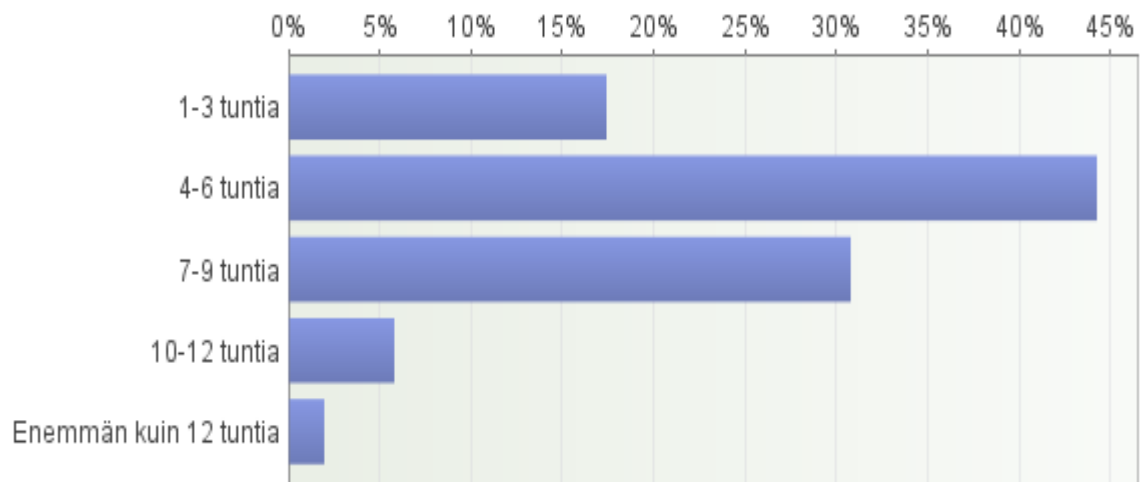
KUVIO 1. Kirkon töissä työskennelty aika.

Kyselyyn vastanneista työntekijöistä 65 % on työskennellyt kirkon parissa yli 10 vuotta. Työntekijöistä 17 % ovat tehneet töitä alle viisi vuotta sekä toiset 17 % ovat työskennelleet 5-10 vuotta kirkon töissä. (ks. Kuvio 1) Kysymykseen “Vuosi, jolloin valmistuit nykyiseen ammattiisi” vastasi 50 henkilöä. Suurin osa (36 %) heistä on valmistunut nykyiseen ammattiinsa vuosien 2000 ja 2010 välillä. Muut vastaajista ovat valmistuneet vuosien 1972–1990 (20 %), 1991–2000 (30 %) tai 2011–2014 (14 %) välillä.

Puolet työntekijöistä, jotka ovat tehneet työtä yli 10 vuotta, olivat nuorisotyöntekijöitä. Heistä kymmenen kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja seitsemän Oulun hiippakuntaan. Kolmasosa työntekijöistä, jotka ovat työskennelleet yli 10 vuotta, olivat kanttoreita. Heistä kaksi kuuluu Oulun hiippakuntaan ja yhdeksän Tampereen hiippakuntaan. Loput vastaajista (18 %) olivat pappeja, joita oli kummastakin hiippakunnasta kolme työntekijää.

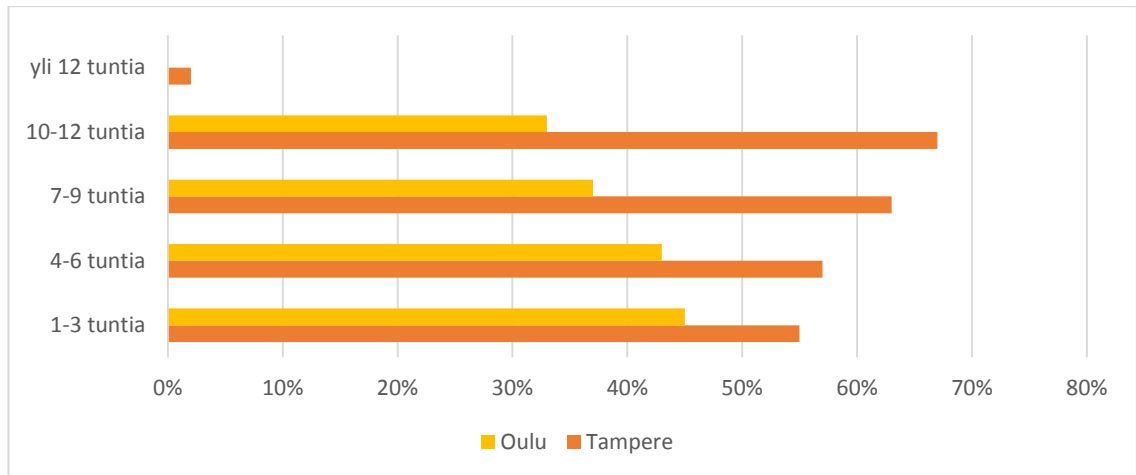
8.2 Rippikoulun tuntimäärään ja opetukseen liittyvät kysymykset

Yhtenä kyselylomakkeemme kysymyksenä kysyimme: “Kuinka paljon musiikkiopetukseen on varattu tunteja yhden rippikouluryhmän opetuksessa”. Kysymykseen vastanneita oli 52 henkilöä.

KUVIO 2. Musiikkiopetukseen varattujen tuntien määrä rippikouluopetuksessa.

Kysymykseen vastanneista 44 % kertoi rippikoulussa olevan keskimäärin 4-6 tuntia musiikkiopetusta. Toiseksi eniten (31 %) vastaajista kertoi tuntimäärän olevan 7-9 tuntia. Kysymykseen vastanneista 17 % vastasi tuntimäärän olevan 1-3 tuntia, 6 % vastasi 10–12 tuntia ja vain 2 % kertoi musiikkioppitunteja olevan yli 12 tuntia. (ks. Kuvio 2)

KUVIO 3. Musiikkiopetukseen varattujen tuntien määrä rippikouluopetuksessa hiippakunnittain.

Vastausten jakaumat hiippakunnittain jakautuvat kunkin vastauksen kohdalla suhteellisen tasaisesti. Vastaukseen “1-3 tuntia” vastanneista työntekijöistä hieman yli puolet (55 %) kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 45 % Oulun hiippakuntaan. “4-6 tuntia” vastaukseen suurin osa (57 %) vastanneista kuuluu Tampereen hiippakuntaan. Myös vastaukseen “7-9 tuntia” vastanneista työntekijöistä enemmistö (63 %) kuuluu Tampereen hiippakuntaan. “10–12 tuntia” vastaukseen vastanneista 67 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 33 % Oulun hiippakuntaan. Viimeiseen kysymykseen “yli 12 tuntia” vastanneita oli vain yksi työntekijä, joka kuuluu Tampereen hiippakuntaan. (ks. Kuvio 3)

	1 Ei lainkaan tärkeä	2 Vähän tärkeää	3 Melko tärkeää	4 Erittäin tärkeänä	Yhteensä	Keskiarvo
Jumalanpalvelusmusiikkia	0%	6%	40%	54%	52	3
Hengellistä nuorisomusiikkia	0%	6%	38%	56%	52	4
Virsi kirjaa	0%	6%	31%	63%	52	4
Kuoro- ja soitinmusiikkia	8%	52%	33%	8%	52	2
Toimitusten musiikkia	8%	27%	58%	8%	52	3
Herätysliikkeiden musiikkia	27%	46%	25%	2%	52	2

TAULUKKO 1. Rippikoulun musiikkiopetukseen liittyvät aihealueet ja niiden merkittävyys työntekijöiden mielestä.

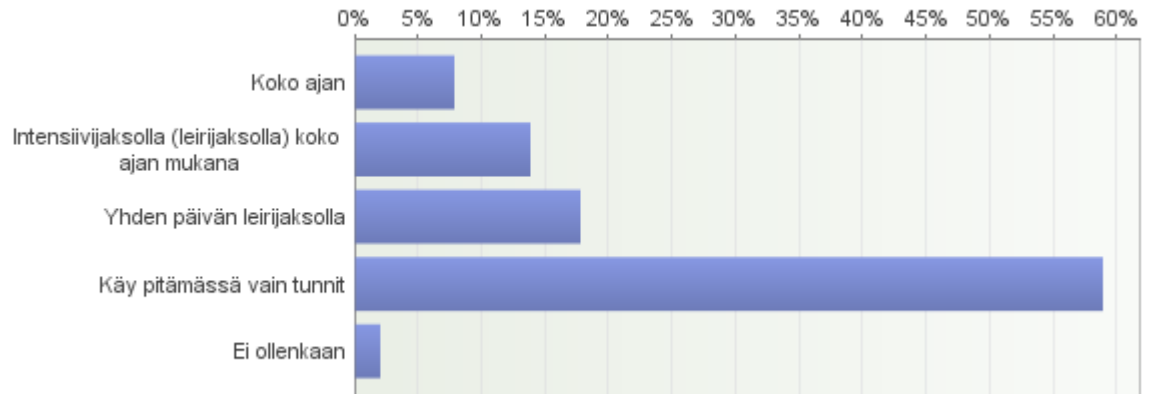
Taulukko 1 kuvaa kuinka tärkeänä aiheena työntekijät pitävät rippikoulun musiikkiopetuksessa eri aihealueita. Vastanneista yli puolet (54 %) vastasi jumalanpalvelusmusiikin

olevan erittäin tärkeä aihe. Heistä enemmistö (54 %) kuuluu Oulun hiippakuntaan. 40 % vastaa aiheen olevan melko tärkeä. Heistä suurin osa (76 %) kuuluu Tampereen hiippakuntaa. Kysymykseen vastanneista 6 % kertoi jumalanpalvelusmusiikin olevan vähän tärkeä aihe rippikoulun musiikkiopetuksessa. Tällä tavalla vastanneista 67 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 33 % Oulun hiippakuntaan.

Hengellisen nuorisomusiikin koki 56 % vastanneista erittäin tärkeäksi aiheeksi. Heistä enemmistö (62 %) kuuluu Tampereen hiippakuntaan. Melko tärkeänä hengellistä nuorisomusiikkia pitivät 38 %, joista hieman yli puolet (55 %) kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 45 % Oulun hiippakuntaan. Vähän tärkeänä hengellistä nuorisomusiikkia piti 6 % kysymykseen vastanneista. Tällä tavalla vastanneista suurin osa (67 %) kuuluu Tampereen hiippakuntaan. (ks. Taulukko 1)

Suurin osa (63 %) vastanneista piti virsikirjan opetusta tärkeänä aiheena rippikoulun musiikkitunneilla. Hiippakunnittain vastaukset jakautuivat hyvin tasaisesti (Tampere 55 %, Oulu 45 %). Virsikirjaa melko tärkeänä pitivät 31 %, ja vähän tärkeänä 6 % vastanneista. Kysymykseen vastanneista hieman yli puolet (52 %) piti kuoro- ja soitinmusiikkia vähän tärkeänä rippikoulun musiikkiopetuksessa. 33 % piti kuoro- ja soitinmusiikkia melko tärkeänä, 8 % erittäin tärkeänä ja toiset 8 % eivät lainkaan tärkeänä. (ks. Taulukko 1)

Yli puolet (58 %) vastanneista olivat sitä mieltä, että toimitusten musiikki on melko tärkeä aihe rippikoulun musiikkioppitunneilla. Heistä 27 %:n mielestä toimitusten musiikki on vähän tärkeä aihe, 8 %:n mielestä ei lainkaan tärkeä ja 8 %:n mielestä erittäin tärkeä aihe. Herätysliikkeiden musiikkia pidettiin enimmäkseen (46 %) vähän tärkeänä aiheena. Vastanneista 27 % eivät pitäneet lainkaan tärkeänä aiheena herätysliikkeiden musiikkia, kun taas 25 % pitivät aihetta melko tärkeänä. 2 % vastanneista pitivät herätysliikkeiden musiikkia erittäin tärkeänä aiheena (ks. Taulukko 1).

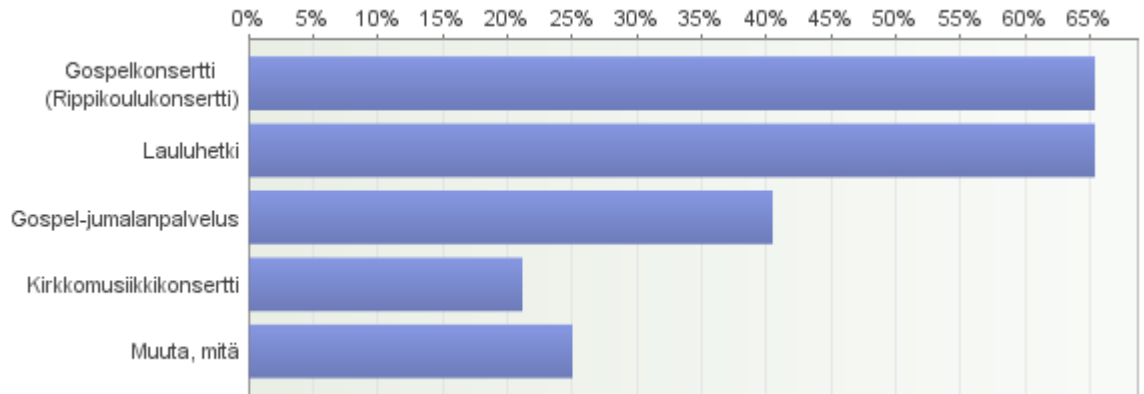
KUVIO 4. Musiikista vastaavan työntekijän osallistumisaika rippikoulutyössä.

Kuvio 4 kuvaa työntekijöiden osallistumisaikaa rippikoulutyössä. Suurin osa (59 %) vastasi musiikista vastaavan työntekijän käyvän vain pitämässä tunnit rippikoulussa. 18 % kertoi, että musiikkityöntekijä on mukana yhden päivän ajan leirijaksolla. Kysymykseen vastanneista 14 % vastasi musiikista vastaavan työntekijän olevan mukana koko leirijakson ajan. 8 % kysymykseen vastanneista kertoi musiikkityöntekijän olevan koko rippikouluprosessin ajan mukana ja 2 % kertoi, ettei musiikista vastaavaa henkilöä ole ollenkaan mukana koko prosessin aikana.

“Käy pitämässä vain tunnit” vastaukseen vastanneista suurin osa (57 %) kuuluu Tampereen hiippakuntaan. Vastaukseen “yhden päivän leirijaksolla” vastanneista enemmistö (89 %) kuuluu myöskin Tampereen hiippakuntaan. Niistä, jotka vastasivat kysymykseen “Koko leirijakson ajan”, hieman alle puolet (43 %) kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 57 % Oulun hiippakuntaan. “Koko ajan” vastaukseen vastanneista suurin osa vastanneista (75 %) kuuluu Oulun hiippakuntaan. Vastaukseen “Ei ollenkaan” vastanneita oli vain yksi työntekijä, joka kuuluu Tampereen hiippakuntaan. (ks. Kuvio 4)

8.3 Rippikouluprosessiin liittyvien tapahtumien ja nuorteniltojen musiikki

Kyselylomakkeen yhtenä kysymyksenä kysyimme millaisia musiikkitapahtumia seurakunnilla on rippikoulussa. Kysymyksessä vastaajat saivat valita useamman eri vaihtoehdon.

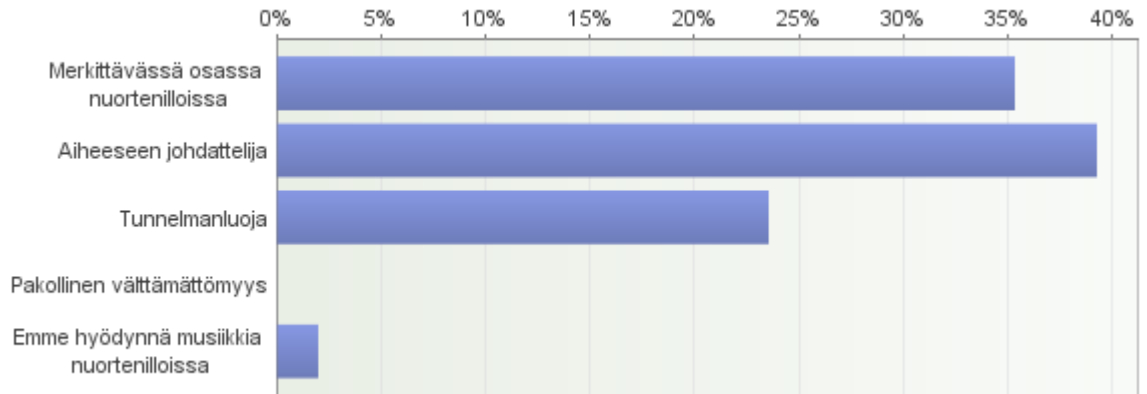

KUVIO 5. Musiikkitapahtumat rippikoulussa.

Kysymykseen vastasi 52 henkilöä, joista enemmistö (65 %) kertoi rippikoululaisten osallistuvan gospelkonserttiin (rippikoulukonserttiin) rippikouluprosessin aikana. Tällä suurin osa (67 %) kuuluu Tampereen hiippakuntaan. (ks. Kuvio 5)

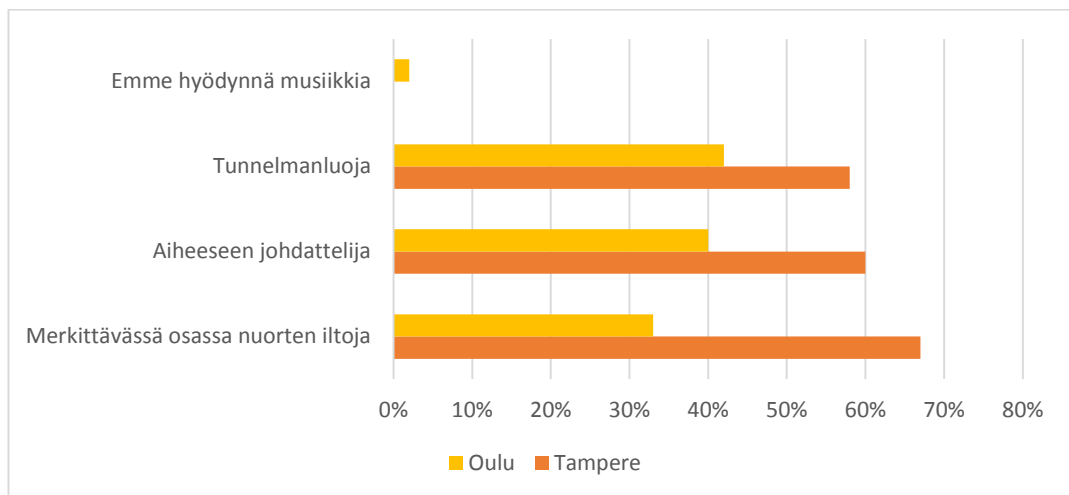
Vastanneista 65 % kertoi rippikoululaisten osallistuvan lauluhetkeen. Vastaukset jakautuivat suhteellisen tasaisesti hiippakunnittain; 47 % kuuluu Oulun hiippakuntaan ja 53 % Tampereen hiippakuntaan. Hieman alle puolet (40 %) kyselyyn vastanneista vastasi rippikoulussa järjestettävän gospel-jumalanpalveluksen, johon rippikoululaiset osallistuvat. Näin vastanneista hieman yli puolet (52 %) kuuluu Oulun hiippakuntaan. “Kirkkomusiikkikonsertti” vastaukseen vastasi 21 % työntekijöistä. Heistä 45 % kuuluu Oulun hiippakuntaan ja 55 % Tampereen hiippakuntaan. (ks. Kuvio 5)

Kysymyksen vastausvaihtoehtona oli myös “Muuta, mitä?” kohta. Tähän kohtaan vastasi 25 % vastanneista, joista 53 % kuuluu Oulun seudun hiippakuntaan ja 47 % Tampereen hiippakuntaan. (ks. Kuvio 5) Tämän vastausvaihtoehdon alla oli kohta, johon vastaajat saivat kirjoittaa omia musiikkitapahtumiaan, joita olivat esimerkiksi Koulu Soi, Kauneimmat joululaulut, gospel-levyraati sekä kanttorin kirkkomusiikkiopetushetki.

KUVIO 6. Musiikin rooli nuorten illoissa.

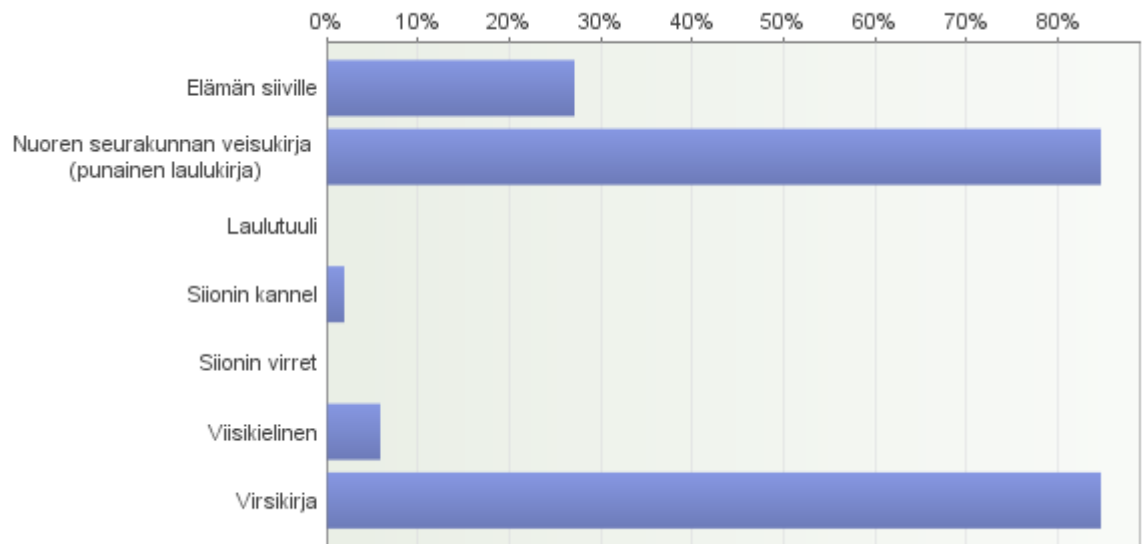
Kuvio 6 kuvaa Musiikin roolia seurakunnan nuorten illoissa. Tähän kysymykseen vastanneita oli 51. Heistä 39 % prosenttia kertoi musiikin roolin olevan aiheeseen johdattelija. 35 % vastanneista oli sitä mieltä, että musiikki on merkittävässä osassa nuorten illoissa. Musiikkia tunnelmanluojana pitivät 24 % vastanneista ja 2 % eivät hyödyntäneet ollenkaan musiikkia nuorten illoissa. Kukaan vastaajista ei kokenut musiikkia pakollisena välttämättömyytenä. (ks. Kuvio 6)

KUVIO 7. Musiikin rooli nuorten illoissa hiippakunnittain.

Ensimmäiseen kohtaan (Merkittävässä osassa nuorten illoissa) vastanneista 67 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 33 % Oulun hiippakuntaan. “Aiheeseen johdattelijana” -vastaukseen vastanneista 60 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 40 % Oulun hiippakuntaan. Kolmanteen kohtaan (Tunnelmanluojana) vastanneista 58 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 42 % Oulun hiippakuntaan. Vastaukseen “Emme hyödynnä musiikkia

nuortenilloissa” vastanneista oli yksi työntekijä, joka kuuluu Oulun hiippakuntaan. (ks. Kuvio 7)

KUVIO 8. Laulukirjojen käyttö rippikoulutyössä.

Yhtenä kysymyksenä kyselylomakkeessa kysyttiin mitä laulukirjaa seurakunnat käyttävät pääasiassa rippikoulutyössä. Vastaajat saivat valita useamman kuin yhden laulukirjan vaihtoehtoista. Kysymykseen vastanneita oli 52, joista 27 % kertoi käyttävänsä Elämän siiville laulukirjaa rippikoulutyössä. Heistä puolet (50 %) kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja toiset 50 % Oulun hiippakuntaan. (ks. Kuvio 8)

Suurin osa (85 %) kysymykseen vastanneista kertoi käyttävänsä Nuoren seurakunnan veisukirjaa (punaista laulukirjaa) rippikoulutyössä. Tällä tavalla vastanneista 36 % kuuluu Oulun hiippakuntaan ja 64 % Tampereen hiippakuntaan. Kysymykseen vastanneista kukaan ei vastannut käyttävänsä Laulutuuli tai Siionin virret -kirjaa rippikoulutyössä. Siionin kannelta kertoi käyttävänsä yksi työntekijä kysymykseen vastanneista, joka kuuluu Oulun hiippakuntaan.

Viisikielinen -kirjaa kertoi käyttävänsä 8 % kyselyyn vastanneista, joista 67 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 33 % Oulun hiippakuntaan. Suurin osa (85 %) vastaajista vastasi käyttävänsä virsikirjaa rippikoulutyössä. Heistä 48 % kuuluu Oulun hiippakuntaan ja 52 % Tampereen hiippakuntaan. (ks. Kuvio 8)

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Yhteensä
Hyödynnämme musiikkia myös rippikoulutunneilla, joiden aiheena ei ole musiikki	0%	8%	2%	50%	40%	52
Rippikoululaiset laulavat konfirmaatiolaulunaan virren	33%	46%	2%	12%	8%	52
Rippikoululaiset saavat vaikuttaa konfirmaatiomessun musiikkiin	0%	19%	6%	52%	23%	52
Mielestämme on tärkeää osallistaa rippikoululaisia musiikin toteuttamisessa rippikoulussa	0%	0%	6%	44%	50%	52
Koemme tärkeäksi, että rippikoululaiset tutustuvat virsikirjaan	0%	2%	0%	19%	79%	52
Rippikoululaiset tutustuvat rippikoulunne aikana kirkkourkuihin	4%	4%	0%	25%	67%	52
Järjestämme rippikoululaisille laulu- ja soitinryhmiä	16%	22%	12%	43%	8%	51
Musiikilla on merkittävä rooli rippikoululaisen hengellisessä kasvussa?	0%	2%	6%	45%	47%	51

TAULUKKO 2. Työntekijöiden mielipiteet rippikoulun musiikkityöhön liittyvistä väittämistä.

Taulukko 2 kuvaa sitä, kuinka samaa mieltä rippikoulutyötä tekevät työntekijät ovat samaa mieltä/eri mieltä rippikoulun musiikkityöhön liittyvien väittämien kanssa. Ensimmäisenä väittämänä oli “Hyödynnämme musiikkia myös rippikoulutunneilla, joiden aiheena ei ole musiikki”. Väittämään vastasi 52 työntekijää. Heistä puolet olivat jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. 40 % oli täysin samaa mieltä, 8 % jokseenkin eri mieltä ja 2 % ei osannut sanoa mitä mieltä oli asiasta. Kukaan ei ollut täysin eri mieltä väittämän kanssa. (ks. Taulukko 2)

Toisessa väittämässä väitettiin, että rippikoululaiset laulavat aina konfirmaatiolaulunaan virren. Tähänkin kysymykseen oli 52 vastausta. Vastanneista 33 % oli täysin eri mieltä, 46 % jokseenkin eri mieltä, 2 % ei osannut sanoa, 12 % jokseenkin samaa mieltä ja 8 % täysin samaa mieltä. (ks. Taulukko 2) Täysin samaa mieltä olevista 75 % kuuluu Oulun hiippakuntaan ja 25 % Tampereen hiippakuntaan. Täysin eri mieltä olevista taas 76 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 24 % Oulun hiippakuntaan.

Kolmanteen väittämään ”Rippikoululaiset saavat vaikuttaa konfirmaatiomessun musiikkiin” vastasi 52 työntekijää. Vastaukset jakaantuivat seuraavasti: 19 % oli jokseenkin eri mieltä, 6 % ei osannut sanoa, 52 % oli jokseenkin samaa mieltä ja 23 % täysin samaa mieltä. Kukaan vastaajista ei ollut täysin eri mieltä. (ks. Taulukko 2) Vastaajista, jotka olivat jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa, 60 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 40 % Oulun hiippakuntaan. Jokseenkin samaa mieltä olevista 67 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 33 % Oulun hiippakuntaan. Väittämän kanssa täysin samaa mieltä olevista 58 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 42 % Oulun hiippakuntaan.

”Mielestämme on tärkeää osallistaa rippikoululaisia musiikin toteuttamisessa rippikoulussa” väittämään vastanneista oli myös 52 vastaajaa. Heistä puolet (50 %) olivat täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Vastaajista 44 % oli jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa ja 6 % ei osannut sanoa mitä mieltä asiasta on. Kukaan vastaajista ei ollut jokseenkin tai täysin eri mieltä asian kanssa. (ks. Taulukko 2) Täysin samaa mieltä olleista vastaajista 62 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 38 % Oulun hiippakuntaan.

Viidentenä väittämänä oli ”Pidämme tärkeänä, että rippikoululaiset tutustuvat virsikirjaan”. Kysymykseen vastasi 52 henkilöä. Vastaajista suurin osa (79 %) oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa, 19 % jokseenkin samaa mieltä ja 2 % jokseenkin eri mieltä. Kukaan vastaajista ei ollut täysin eri mieltä väittämän kanssa. (ks. Taulukko 2) Täysin samaa mieltä olleista 54 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 46 % Oulun hiippakuntaan. Jokseenkin samaa mieltä olleista 80 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 20 % Oulun hiippakuntaan. Jokseenkin eri mieltä olevista puolet (50 %) kuuluvat Tampereen hiippakuntaan ja toiset 50 % Oulun hiippakuntaan.

Kuudentena väittämänä oli ”Rippikoululaiset tutustuvat rippikoulunne aikana kirkkouriin”. Väittämään vastanneita oli 52 henkilöä. Suurin osa (67 %) heistä oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa. 25 % vastanneista oli jokseenkin samaa mieltä, 4 % oli jokseenkin eri mieltä ja toiset 4 % oli täysin eri mieltä väittämän kanssa. (ks. Taulukko 2) Täysin eri mieltä olleista kaikki vastanneet kuuluvat Oulun hiippakuntaan. Täysin samaa mieltä vastanneista 63 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 37 % Oulun hiippakuntaan.

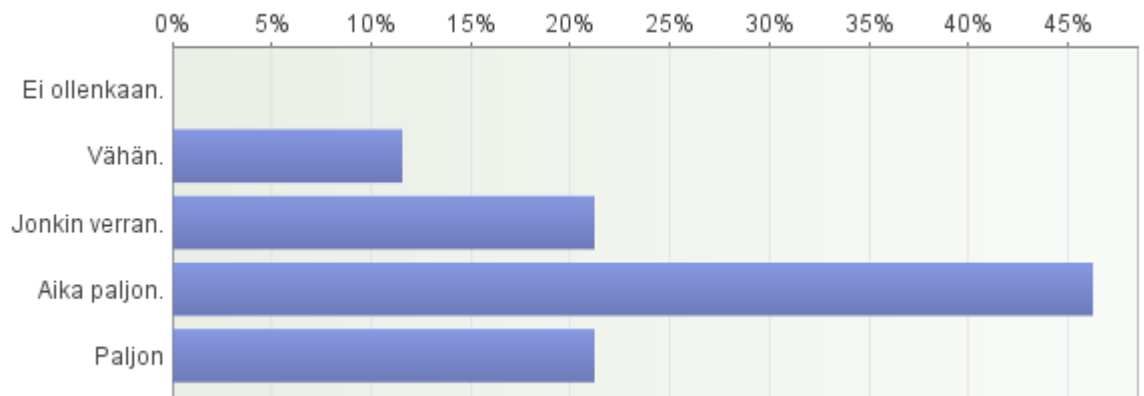
”Järjestämme rippikoululaisille laulu- ja soitinryhmiä” väittämään vastanneita oli 51 henkilöä. Vastanneiden mielipiteet jakoutuivat melko tasaisesti kaikkiin vastauslohkoihin; 16

% oli täysin eri mieltä, 22 % jokseenkin eri mieltä, 12 % ei osannut sanoa, 43 % jokseenkin samaa mieltä ja 8 % täysin samaa mieltä. (ks. Taulukko 2) Jokseenkin samaa mieltä olleista 64 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 36 % Oulun hiippakuntaan. Täysin eri mieltä olleista 75 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 25 % Oulun hiippakuntaan.

Viimeisenä väittämänä oli “Musiikilla on merkittävä rooli rippikoululaisen hengellisessä kasvussa?”. Väittämään vastanneista oli 51 henkilöä. Väittämän kanssa täysin samaa mieltä oli 47 % vastanneista. Jokseenkin samaa mieltä oli 45 %, 6 % ei osannut sanoa ja 2 % oli jokseenkin eri mieltä asian kanssa. (ks. Taulukko 2) Täysin samaa mieltä olleista puolet (50 %) kuuluvat Tampereen hiippakuntaan ja toiset 50 % Oulun hiippakuntaan. Jokseenkin eri mieltä olleista kaikki vastanneet kuuluvat Tampereen hiippakuntaan.

8.4 Musiikin käyttöön liittyvät hyödyt ja haasteet rippikoulutyössä

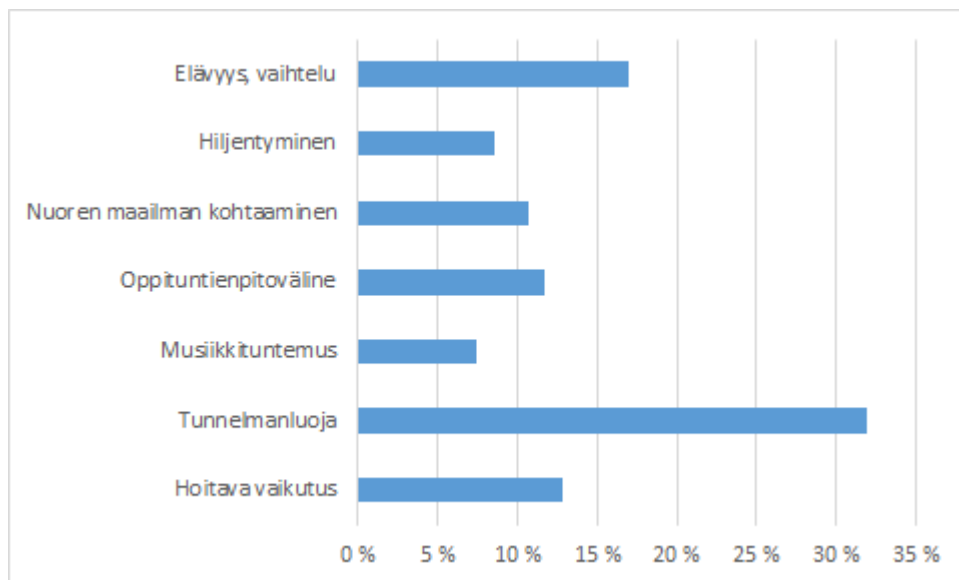
Kysyimme kyselylomakkeessa työntekijöiltä kuinka paljon he kokevat musiikilla olevan vaikutusta siihen, että rippikoululainen kiinnostuu seurakunnan toiminnasta. Kysymyksen vastanneita oli 52.

KUVIO 9. Musiikin vaikutus siihen, kiinnostuuko nuori seurakunnan toiminnasta.

Tähän kysymykseen vastaajista 12 % vastasi musiikilla olevan vähän vaikutusta rippikoululaisen kiinnostukseen seurakunnan toimintaa kohtaan. Heistä 67 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 33 % Oulun hiippakuntaan. “Jonkin verran” -vastaukseen vastaajia oli 21 %, joista 55 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 45 % Oulun hiippakuntaan.

Kysymykseen vastanneista 46 % oli sitä mieltä, että musiikilla on aika paljon vaikutusta nuoren kiinnostukseen seurakunnan toimintaa kohtaan. Näin vastanneista suurin osa (58 %) kuuluu Tampereen hiippakuntaan. Vastaajista, jotka vastasivat musiikilla olevan paljon vaikutusta (21 %), 64 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 36 % Oulun hiippakuntaan. (ks. Kuvio 9)

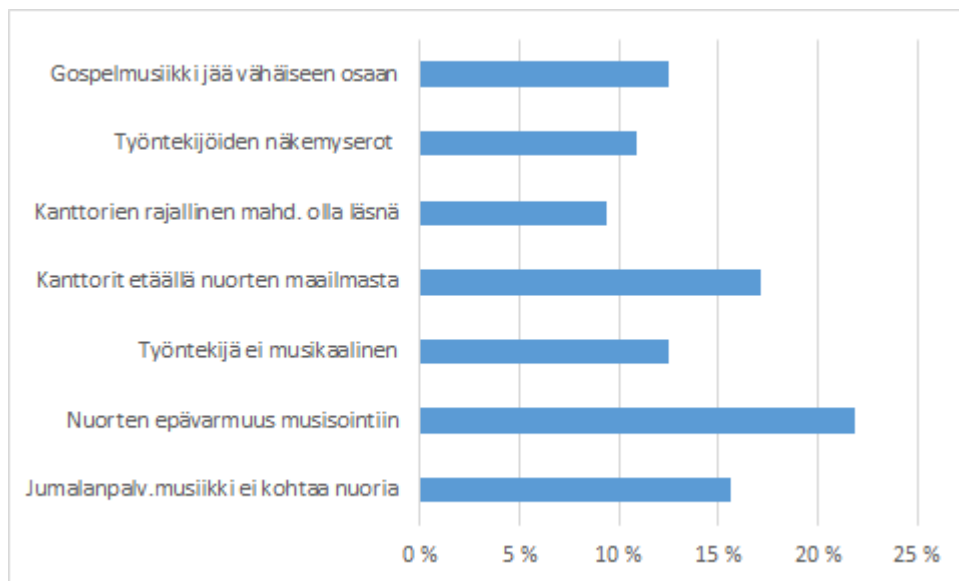

KUVIO 10. Musiikin hyödyt rippikoulutyössä.

Kuvio 10 kuvaa musiikin hyötyjä rippikoulutyössä. Kysymykseen vastanneita oli 46. Työntekijät saivat luetella musiikin hyötyjä enemmänkin kuin vain yhden asian. Kokosimme samansuuntaiset vaihtoehdot aihepiireihin helpottaaksemme kuvaajien luomista. Musiikista koettiin olevan apua muun muassa hiljentymisessä ja rukouselämässä. Tätä mieltä oli 17 % kysymykseen vastanneista, joista 75 % on Oulun hiippakunnan ja 25 % Tampereen hiippakunnan työntekijöitä. 35 % kysymykseen vastanneista kertoi musiikin tuovan myös vaihtelua ja elävyyttä uskonasioiden lähestymistapoihin. Tällä tavalla vastanneista 63 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 37 % Oulun hiippakuntaan.

24 % vastanneista kertoi musiikin toimivan myös hyvin oppituntienpitovälineenä. Tällä tavalla vastanneista 36 % kuuluu Oulun hiippakuntaan ja 64 % Tampereen hiippakuntaan. Osa työntekijöistä (22 %) koki musiikista olevan hyötyä nuoren maailman kohtaamisessa. Oulun hiippakunnasta näin vastasi 40 % ja Tampereen hiippakunnasta 60 %. (ks. Kuvio 10)

Vastanneista 65 % mielestä musiikki toimii tunnelmanluojana ja luo yhteishenkeä rippikoulussa. Tällä tavalla vastanneista 43 % kuuluu Oulun hiippakuntaan ja 57 % Tampereen hiippakuntaan. Suurin osa (47 %) heistä on nuorisotyönohjaajia. Musiikin hyötynä rippikoulussa pidettiin myös sitä, että nuoret saavat lisää musiikkituntemusta; kirkko- ja gospelmusiikki tulevat tutuiksi nuorille rippikoulussa. Tätä mieltä oli 15 % kysymykseen vastanneista. Heistä 70 % kuuluu Oulun hiippakuntaan ja 30 % Tampereen hiippakuntaan. Vastaajista 26 % oli sitä mieltä, että musiikilla on hoitava vaikutus; musiikin avulla voidaan sanoittaa ajatuksia, tunteita sekä mielialaa. (ks. Kuvio 10) Näistä vastaajista puolet (50 %) kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja toiset 50 % Oulun hiippakuntaan.

KUVIO 11. Musiikin haasteet rippikoulutyössä.

Toisena avoimena kysymyksenä kysyimme musiikin käytön haasteista rippikoulutyössä. Tähän kysymykseen vastanneita oli 43 henkilöä. Jaottelimme tässäkin kysymyksessä samantapaiset vastaukset isompiin aihealueisiin. Kuvio 11 kuvaa tämän kysymyksen vastausten jakautumista prosentteina. 13 % vastaajista oli sitä mieltä, että rippikoulutyössä gospelmusiikki jää liian vähäiseen osaan. Heistä 83 % kuuluu Oulun hiippakuntaan ja 17 % Tampereen hiippakuntaan. Vastanneista 11 % mielestä työntekijöiden näkemyserot esimerkiksi herätysliikkeiden vaikutukset tuovat haastetta rippikoulun musiikkityöhön. Tällä tavalla vastanneista 86 % kuuluu Oulun hiippakuntaan ja 14 % Tampereen hiippakuntaan. (ks. Kuvio 11)

Kanttorien rajallinen mahdollisuus olla läsnä rippikouluprosessin aikana tuo vastanneista 9 % mielestä haastetta rippikoulutyön musiikkityöhön. Heistä puolet (50 %) kuuluu Oulun hiippakuntaan ja toiset 50 % Tampereen hiippakuntaan. Kysymykseen vastanneista 17 % mielestä kanttorit ovat liian etäällä nuorten maailmasta. Tällä tavalla vastanneista yli puolet (64 %) kuuluu Oulun hiippakuntaan ja 36 % Tampereen hiippakuntaan. (ks. Kuvio 11)

Vastanneista 13 % kertoi musiikkityöhön tuovan haastetta sen, ettei työntekijä ole musiikallinen. Heistä enemmistö (88 %) on Tampereen hiippakunnan työntekijöitä. Suurin osa (22 %) kysymykseen vastanneista kertoi haastavinta rippikoulun musiikkityössä olevan nuorten epävarmuuden musiikkia kohtaan. Tällä tavalla vastanneista 71 % kuuluu Tampereen hiippakuntaan ja 29 % Oulun hiippakuntaan. 16 % vastasi myös jumalanpalvelusmusiikin olevan liian erillään nuorten maailmasta. Tällä tavalla vastanneista puolet (50 %) kuuluu Oulun hiippakuntaan ja toiset 50 % Tampereen hiippakuntaan. (ks. Kuvio 11)

Näiden lisäksi saimme muutamia yksittäisiä vastauksia, joissa kerrottiin haastetta musiikkityöhön tuovan muun muassa seurakuntien huonon taloustilanteen sekä ennakkoasenteet hengellistä musiikkia kohtaan. Eräs kysymykseen vastaaja mainitsi haasteeksi myös sen, että nuoret vieraantuvat jumalanpalveluselämästä, koska nuorisotyössä ei käytetä virsikirjoja.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätökset, joita olemme tehneet, ovat yleistä vastaa- jien vastauksista. Otan- tamme ei ole niin laaja, että se kertoisi koko totuutta hiippakuntien musiikkityön käytän- nöistä mutta se antaa suuntaa ja näköalaa, miten eri työntekijät eri puolella Suomea suh- tautuvat musiikkiin. Useissa kysymyksissä saimme vastauksia, joista ei voi tehdä erityistä johtopäätöstä, että toisessa hiippakunnassa toimittaisiin täysin eri tavalla kuin toisessa. Tasaisuus ja varsin yhteneväiset vastaukset riippumatta hiippakunnasta olivat huomatta- vissa. Joidenkin kysymysten vastaajien vastauksista kuitenkin pystyi vetämään suuntaa antavan johtopäätöksen alueellisesta, ehkä kulttuurisesta eroavaisuudesta.

Tutkimustulokset tuovat esille, että suurin osa kyselyyn vastanneista on nuorisotyönteki- jöitä. Tämä kertoo siitä, että nuorisotyönohjaajat ovat enemmän kiinnostuneita rippikou- lutyöhön liittyvästä musiikin käytöstä. Nuorisotyöntekijöiden, toisin kuin kanttorien tai pappien, pääasiallinen kohderyhmä on nuoret, joten sen takia aihe myös koskettaa heitä enemmän kuin muita ammattialoja. Iso osa vastaajista on tehnyt rippikoulutyötä yli 10 vuotta, joten heillä on näkemystä ja kokemusta musiikkityön näkymisestä ja sen kehitty- misestä rippikoulussa.

Oulun ja Tampereen hiippakuntien tutkimustuloksien vertailussa käy ilmi, että Oulun hiippakunnan alueella on vähemmän varattu tunteja rippikoulutyön musiikkiopetukseen kuin Tampereen hiippakunnan alueella. Tulokset osoittavat myös sen, että useimmissa seurakunnissa musiikkityöstä vastaava työntekijä käy rippikoulussa pitämässä vain omat oppituntinsa eikä ole läsnä muuten esimerkiksi leirijaksolla. Vuoden 1980 rippikoulu- suunnitelmassa musiikin osuudeksi rippikoulussa luokitellaan ainoastaan kymmenen tun- nin kirkkomusiikin opetusjakso. Tämä saattaa vastata siihen, miksi kanttorit ovat niin vä- hän mukana rippikouluprosessissa. Vuoden 2001 rippikoulusuunnitelman ajatus musiik- kityöntekijän kokoaikaisesta läsnäolosta tai ainakin vähintään 10 tunnin läsnäolosta rip- pikoulussa ei toteudu.

Tuloksista selviää, että Nuoren seurakunnan veisukirja (Punainen laulukirja) sekä virsi- kirja ovat käytetyimmät kirjat rippikoulutyössä. Elämän siiville laulukirjaa käytetään huomattavasti vähemmän näiden hiippakuntien alueilla rippikoulutyössä kuin Nuoren

seurakunnan veisukirjaa. Yhtenä selittävänä tekijänä voidaan pitää laulukirjojen laulujen määrää, punaisessa laulukirjassa nuorten veisuja on hieman enemmän kuin Elämän siiville laulukirjassa. Luultavasti useissa seurakunnissa laulukirjojen valitseminen on myös tottumuskysymys, jos on aina käytetty punaista laulukirjaa, niin luultavasti sitä tilataan jatkossakin. Virsikirja, kirkkomme tärkein musiikkikirja on vastauksien perusteella tärkeässä osassa rippikoulua ja siihen tutustumista pidetään tärkeänä. Herätysliikkeiden laulukirjat eivät ole juurikaan käytössä kyselyyn vastanneiden seurakuntien rippikouluissa. Päättelimme, että herätysliikkeiden laulukirjoja käytetään enemmänkin herätysliikkeiden omilla rippileireillä.

Herätysliikkeiden vaikutus ei näy tutkimukseen saamistamme vastauksista paljoa. Kysymys herätysliikkeiden tärkeydestä jakoi mielipiteitä mutta kuitenkin enimmäkseen herätysliikkeiden musiikkiperinnettä pidetään varsin vähän merkityksellisenä eri seurakuntien rippikouluopetuksessa. Avoimissa kysymyksissä jonkin verran vastattiin haasteita tuovana asiana työntekijöiden erilaiset näkemykset musiikista. Tähän voi vaikuttaa työntekijöiden herätysliiketausta yhtenä tekijänä, sillä herätysliikkeillä on erilaisia näkemyksiä ja korostuksia musiikissakin. Vahvasti näissä kahdessa hiippakunnissa vaikuttavat herätysliikkeet eli lestadiolaisuus ja evankelisuus eivät kuitenkaan näy seurakuntien rippikoulun musiikkiopetuksessa ja onkin syytä miettiä, tulisiko kirkkomme sisällä olevien monien herätysliikkeiden perinteitä korostaa enemmänkin rippikoululaisille.

Hiippakuntien tuloksien vertailussa nousee esille myös se, että Tampereen hiippakunnan seurakunnat pitävät hengellistä nuorisomusiikkia tärkeämpänä kuin Oulun hiippakunnan seurakunnat. Tämä näkyy myös siinä, että Tampereen hiippakunta osallistuu enemmän gospelkonserttitapahtumiin, kuin Oulun hiippakunta. Asiaan vaikuttaa varmasti se, että useimmat gospelkonserttitapahtumat sijoittuvat maantieteellisesti enemmän Etelä- ja Keski-Suomeen kuin Oulun hiippakunnan alueelle. Esimerkiksi Maata Näkyvissä -festarit, Uusi Alku, Ristirock ja Vappugospel sijoittuvat kaikki suhteellisen lähelle Tampereen aluetta. Myös nuortenilloissa musiikki koetaan tärkeämmäksi Tampereen hiippakunnan alueella mitä Oulun hiippakunnassa.

Jumalanpalvelusmusiikin tärkeys tuo myös eroja hiippakuntien välillä. Oulun hiippakunnan vastaajissa on enemmän vastaajia, jotka kokivat jumalanpalvelusmusiikin tärkeäksi rippikouluprosessissa. Jumalanpalveluskasvatus osana rippikoulua on yksi asia, johon

rippikoulusuunnitelma 2001 antaa ohjeen ja kehotuksen. Oulun hiippakunnan seurakunnissa Jumalanpalveluskulttuuri on vahvasti vielä läsnä. Toisaalta osa tutkimukseen vastanneista koki jumalanpalvelusmusiikin ja opetuksen siihen liittyen olevan etäällä rippikouluikäisten maailmasta. Opetusmenetelmiin vaihtelevuuden tuominen ja kirkkomme erilaisista ja eri ryhmille suunnatuista jumalanpalveluksista olisi tärkeää viestiä rippikoulussa. Myös rippikoulussa yhdessä jumalanpalvelukseen osallistuminen ja paikan päällä tutustuminen voivat herättää nuoren kiinnostuksen. Tieto siitä, ovatko nämä tavat ja menetelmät jo esillä rippikoulujen opetuksessa jää saamatta, koska kysymykset eivät kohdentuneet niihin.

Oulun hiippakunnan vastaajat listasivat Tampereen hiippakunnan vastaajia enemmän avoimeen kysymykseen hiljentymisen ja rukouselämän. Tampereen hiippakunnan vastaajia taas eniten vastasi enemmän vaihtelun ja elävyyden tuomisen musiikin hyväksi elementiksi. Oulun hiippakunnan vastaajat listasivat enemmän musiikkituntemuksen lisääntymisen musiikin hyvänä puolena rippikoulussa. Tampereen hiippakunnan vastauksissa huomattavissa on enemmän musiikin käyttö oppituntienpitämisvälineenä. Ovatko kulttuuriset erot sillä tavoin mahdollisia, että Oulun hiippakunnassa kirkkomme musiikkitradition opettaminen ja musiikkitietämys koetaan tärkeämmäksi? Johtopäätöksenä voisi myös esittää, että Tampereen hiippakunnassa musiikin vaihtelevuus ja elävöittävyys koetaan tärkeäksi ja merkitykselliseksi. Kyselyyn vastanneistakin suuri osa käyttää musiikkia myös oppitunneilla, jotka eivät liity musiikkiin.

Kanttorien rooli rippikoulutyössä nousi tutkimustuloksista varsin paljon esille. Varsin iso prosentti vastaajista oli kokenut kanttorin olevan etäällä rippikouluikäisen nuoren maailmasta ja opetuksen ja työskentelymenetelmien olevan liian vähän nuoria kiinnostavaa. Kanttorien pääasiallinen työ ei ole niinkään nuoriso- ja rippikoulutyössä, joten menetelmät eivät ole aina nuorisolle suunnattuja. Myös kanttorin rajallinen läsnäolo oli varsin paljon vastattu asia. Kaikissa seurakunnissa ei toteudu rippikoulusuunnitelmassakin esillä ollut asia, eli musiikkityöstä vastaavan työntekijän osallistuminen rippikouluun vähintään 10 tunnin ajan. Musiikkityön vastaavan työntekijän puuttuminen rippikouluprosessista voi viedä kirkkomme monipuolisen musiikkielämän mahdollisesti vielä loitommas nuorten maailmasta. Moniammatillinen, koko rippikouluprosessin ajan kulkeva työtiimi ei täysin toteudu rippikouluissa.

Yleinen johtopäätös, jonka huomasimme vastauksista, on musiikin kokeminen vahvistavana ja hyvänä elementtinä rippikoulussa. Työntekijät, riippumatta ammatista myös käyttävät musiikkia rippikoulutyössä monin tavoin ja musiikilla selvästi on paikka rippikoulussa. Tulokset kertovat myös, että nuoret osallistuvat musiikin toteuttamiseen ja nuorten osallistamista pidetään rippikoulussa tärkeänä. Musiikilla koettiin ja koetaan olevan merkittävästi vaikutusta siihen, kiinnostuuko nuori seurakunnan toiminnasta. Tämä tosiasia on havaittavissa sekä Oulun-, että Tampereen hiippakunnan vastaajien vastauksista. Musiikki on tunnelmaa nostattava ja yhteishenkeä vahvistava elementti, joka luo yhteenkuuluvuutta. Musiikki auttaa nuoria kokemaan kuuluvansa joukkoon sekä kuulumaan seurakuntaan.

10 POHDINTA

Tutkimuksemme osoitti todeksi sen, mistä teoriaosuudessaamme puhuimme ja mistä rippikoulusuunnitelmat ovat vuosien aikana puhuneet: musiikki on todella tärkeässä osassa rippikoulua. Musiikki on osa suomalaista nuorisokulttuuria ja koska rippikoulu on lähes tulkoon osa nuorisokulttuuria, on luontevaa hyödyntää sitä seurakuntatyössään. Musiikkia käytetään monimuotoisesti ja monen eri työntekijän käyttämänä rippikoulutyössä. Suuria eroavaisuuksia ei hiippakuntien välillä ollut musiikin käytössä. Ainoastaan joitakin vivahde-eroja ja seurakuntakohtaisia eroja, joihin voivat monet tekijät vaikuttaa esimerkiksi taloustilanne. Tämä tutkimuksemme todisti ja vahvisti sen, että rippikoulutyötä tekevät työntekijät eri puolilla Suomea ovat kuitenkin sitoutuneet rippikoulusuunnitelmaan ja käyttävät musiikkia monipuolisesti. Tutkimuksemme paljasti sen tosiasian, että musiikki on juurtunut rippikouluun, toivottavasti pysyvästi.

Opinnäytetyömme jatkaa luontevasti Kinnusen (2012) opinnäytetyötä. Hänen tutkimuksensa kanttorin roolista rippikoulussa oli myös esillä omassa tutkimuksessamme, sillä hyvin usein kanttori on musiikkiopetuksesta vastaava. Kanttorin rooli on seurakuntakohtaista ja musiikkiopetuksen määrä hyvin erilaista riippuen seurakunnasta. Kanttorin läsnäolo myös vaihtelee ja usein läsnäolo myös riippuu kanttorin omista asenteista. Avoimissa kysymyksissämme tutkimuksessamme kanttorin rooli ja merkitys nostettiin esille. Tulevaisuudessa esillä oleva asia voisikin olla, että miten moniammatillinen työtiimi voisi vielä paremmin toteutua ja miten linja voisi pysyä yhtenäisempänä ja nuoria houkuttelevampana opetuksessa.

Musiikki pukee ajatuksia sanoiksi ja musiikin kieltä jokainen yksilö ainakin jollain tasolla ymmärtää. Tutkimuksemme antaa pohjaa myös muille jatkotutkimuksille. Tulevaisuudessa voisi olla kiinnostavaa tutkia seurakuntayhteyttä ja musiikin roolia sen vahvistajana. Myös rippikouluikäisen hengellisyys ja hengellinen kasvu tutkimusaiheina ovat ajankohtaisia. Voisiko musiikilla olla tekemistä hengellisessä kasvussa ja jos on niin miten ja miksi?

Opinnäytetyömme kyselylomakkeen laatiminen prosessina oli aikaa vievä ja haasteellinen. Oli haaste miettiä kysymyksiä, joihin olisi luontevaa vastata ja kysymyksenmuotoja,

joita olisi meidän tutkimuksen tekijöiden helppo tilastoida ja analysoida. Kysymysten muotoilu niin, että vastaajat ymmärtävät, mitä kysytään, oli myös haastavaa. Jälkeenpäin, kyselyyn jo saatuaamme paljon vastauksia huomasimme valintoja, jotka toisin valittuna ja huolellisemmin mietittynä olisivat helpottaneet ja auttaneet tutkimistamme. Kyselylomakkeestamme huomasimme, että monivalintamuotoon avoimen sijaan laadittu kysymys ammatista ja hiippakunnista olisi ollut parempi ja sopinut paremmin tilastolliseen tutkimukseen ja vertailuun. Se olisi säästänyt myös paljon aikaa ja työtä, jota sitten jouduimme käyttämään vertailun mahdollistamiseksi. Huomasimme myös kyselylomakkeessamme sen puutteen, että emme olleet laittaneet Siionin lauluja -vaihtoehtoa kysymykseen “Mitä laulukirjaa hyödynnätte eniten rippikoulutyössä” vaikka olimme teoriaosuudessa puhuneet Siionin lauluista. Herätysliikkeiden laulukirjat eivät siis olleet kysymyksessämme tasavertaisia, sillä yksi puuttui ja emme voi tietää, miten paljon vastauksia se vaihtoehto olisi saanut. Pohdimme myös, että kysymys, jossa olisi kysytty työntekijöiden mahdollista herätysliiketaustaa, olisi voinut antaa suuntaa ja näkemystä.

Tutkimuksemme työstäminen sisälsi haasteita. Itsestämme riippumattomat tekijät, eli Webropol-ohjelman muutokset kesän 2014 aikana ja opettajavaihdokset hankaloittivat vähän työmme aikataulutusta. Haasteen työskentelyyn toi myös meidän tutkijoiden välimatkat ja vähäinen mahdollisuus kasvotusten tapahtuvaan informointiin ja palautteen saamiseen. Meidän opinnäytetyön tekijöiden yhteistyö kuitenkin oli toimivaa ja kumpikin osallistui opinnäytetyön tekoon tasapuolisesti tuoden omat vahvuutensa yhteiseksi hyödyksi. Selkeä ja johdonmukainen tehtävänjako, keskustelu sekä palautteen hakeminen ja saaminen auttoivat opinnäytetyömme etenemistä.

LÄHTEET

- Ahonen, Heidi 1997. Musiikki, sanaton kieli: musiikkiterapian perusteet. Helsinki: Finn Lectura, 271–272.
- Ahonen-Eerikäinen, Heidi 1998. Kohtaamisia musiikin maailmassa – musiikin terapeuttinen käyttö nuorten tunteiden tulkkina. Teoksessa Antero Rissanen (toim.) Kartalla – rippikoulutyön käsikirja, 1998. Helsinki: LK-kirjat, 368–395.
- Bacchiocchi, Samuele 2000. Biblical principles of church music. Endtime issues No. 39. Andrews University.
- Elämän siiville 1993. Opettajan kirja. Jyväskylä: Gummerus.
- Haapasalo, Juhani 2004. Miksi messussa on musiikkia? Teoksessa Juhani Haapasalo, Liisa Lauerma, Martti Nissinen & Pekka Suikkanen (toim.) Kirkkomusiikki. Helsinki: Edita Prima Oy, 113.
- Haikarainen, Raine 2004. Gospel – voiko sen sanoa toisinkin? Teoksessa Juhani Haapasalo, Liisa Lauerma, Martti Nissinen & Pekka Suikkanen (toim.) Kirkkomusiikki. Helsinki: Edita Prima Oy, 80–81.
- Heikkilä, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2013. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Jyväskylän yliopisto 2010. Kurssi- ja materiaaliplone Koppa. Määrällinen tutkimus. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>
- Jyväskylän yliopisto 2010. Kurssi- ja materiaaliplone Koppa. Vertaileva tutkimus. Viitattu 8.10. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/vertaileva-tutkimus>
- Kinnunen, Johanna 2012. Kanttorit rippikoulutyössä - Käytäntöjä, haasteita, ideoita. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Oulu. Kulttuurialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Kirkon tutkimuskeskus: Kirkolliset herätysliikkeet ja järjestöt 2004. Viitattu 24.9.2014 <http://archive.today/BpZbi#selection-237.1-237.45>

- Kivekäs, Pekka 2004. Herätysliikkeiden laulukirjat. Teoksessa Juhani Haapasalo, Liisa Lauerma, Martti Nissinen & Pekka Suikkanen (toim.) Kirkkomusiikki. Helsinki: Edita Prima Oy, 45–49.
- Kurkela, Kari 2004. Musiikin merkitykset. Teoksessa Juhani Haapasalo, Liisa Lauerma, Martti Nissinen & Pekka Suikkanen (toim.) Kirkkomusiikki. Helsinki: Edita Prima Oy, 11.
- Leena Eerola-Ockenström i.a. Tilastollinen tutkimus 1. Kvantitatiiviset eli määrälliset tutkimusmenetelmät. Diak itä. Pieksämäki.
- Lehtonen, Kimmo 1996. Musiikki, kieli ja kommunikaatio – Mietteitä musiikista ja musiikkiterapiasta. Jyväskylä: Kopi-Jyvä Oy.
- Luokkakallio, Suvi 2007. Elämä, usko, rukous - ja musiikki. Musiikkikasvatus Lapuan hiippakunnan rippikoululeireillä 2005. Jyväskylä. Pro gradu -tutkimus.
- Melin, Harri 2005. Vertailevan tutkimuksen monet lähtökohdat. Teoksessa Räsänen, Pekka; Anttila, Anu-Hanna; Melin, Harri (toim.) Tutkimus menetelmien pyörteissä 2005. Jyväskylä: PS-kustannus, 53-66.
- Musiikkikasvatus seurakunnassa. Kirkon musiikkikasvatuksen lähtökohdat ja tavoitteet. 1989. Hyväksytty piispainkokouksessa 9. helmikuuta 1988. Helsinki: Kirjapaja.
- Nissinen, Martti 2004. Musiikki, ihminen ja Jumala. Teoksessa Juhani Haapasalo, Liisa Lauerma, Martti Nissinen & Pekka Suikkanen (toim.) Kirkkomusiikki. Helsinki: Edita Prima Oy, 23.
- Oulun hiippakunta. Rippikoulu ja isoistoiminta. Viitattu 18.8.2014. http://www.oulu-hiippakunta.evl.fi/toiminta/tyoalat/kasvatus/rippikoulu_ja_isoistoiminta/
- Paananen, Terhi & Tuominen, Hans. Nuorisotyön käsikirja, 2005. Helsinki: Kirjapaja.
- Pruuki, Lassi. Rippikoulun pikkujättiläinen, 2010. Helsinki: LK-kirjat.
- Rippikoulusuunnitelma 2001. 1.10.2001. Viitattu 12.4.2014. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/85780A9E8154761EC225770A003912B4/\\$FILE/Rippikoulusuunnitelma%202001.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/85780A9E8154761EC225770A003912B4/$FILE/Rippikoulusuunnitelma%202001.pdf)
- Räsänen, Pekka 2005. Havaintojen mittaus ja aineiston jäsentämisen metodologia. Teoksessa Räsänen, Pekka; Anttila, Anu-Hanna; Melin, Harri (toim.) Tutkimus menetelmien pyörteissä 2005. Jyväskylä: PS-kustannus, 85-102.

- Saarinen, Johannes & Väkeväinen, Eija 2008. Kanttoria kyllä tarvitaan - Helsingin ja Espoon hiippakuntien nuorisotyönohjaajien näkemys rippikoulun musiikkikasvatuksesta. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Järvenpään toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Sakasti: Varhaiskasvatus-, nuoriso- ja rippikoulutyön tilastot 2007-2011 i.a. Viitattu 8.10.2014. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp2?open&cid=Content2368E6>
- SLEY, Suomen luterilainen evankeliumiyhdistys: Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys pähkinänkuoressa i.a. Viitattu 8.10.2014 <http://sley.fi/tietoasleysta>
- Sleyn nuorisotyö i.a. Ripari. Riparitietoisku. Viitattu 9.10.2014. <http://nuoriso.sley.fi/node/34>
- Suomen ev.lut. kirkko, Mikä on rippikoulu? i.a. Viitattu 12.04.2014. <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/0564A2B4BF1DA258C2257027002969F7?OpenDocument&lang=FI>
- Suomen ev.lut. kirkko. Virsikirja. Viitattu 14.4.2014. <http://evl.fi/Virsikirja.nsf/Etu-sivu?OpenPage>
- Suomen ev.lut. kirkko2, Aamenesta öylättiin: Lestadiolaisuus i.a. Viitattu 8.10.2014. <http://www.ev12.fi/sanasto/index.php/Lestadiolaisuus>
- Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry i.a. Rippikoulu. Viitattu 8.10.2014. <http://rauhanyhdistys.fi/fi/toimintamuodot/rippikoulu/>
- Suviseurat, Seuraohjelma 2014. Viitattu 8.10.2014. <http://www.suviseurat.fi/2014/fi/seuraohjelma/>
- Tampereen hiippakunta. Hiippakunnan esittely. Viitattu 23.8.2014. <http://tampereen-hiippakunta.fi/>
- Tikkanen, Maria 2011. Virsien käyttö rippikoulutyössä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Järvenpää. Opinnäytetyö.
- Torri-Tuominen, Mari 1998. Musiikki rippikoulussa. Teoksessa Antero Rissanen (toim.). Kartalla – rippikoulutyön käsikirja, 1998. Helsinki: LK-kirjat, 163–174.
- Vapaavuori, Hannu 2004. Miksi virsi? Teoksessa Juhani Haapasalo, Liisa Lauerma, Martti Nissinen & Pekka Suikkanen (toim.) Kirkkomusiikki. Helsinki: Edita Prima Oy, 30–31.

Viisikielinen i.a. Viidennen herätysliikkeen laulukirja. Viitattu 26.8.2014.

<http://www.opko.fi/viisikielinen>

Virtuaaliammattikorkeakoulu i.a. Kvantitatiivisen analyysin perusteet. Viitattu

8.10.2014. [https://webapps.jyu.fi/koppa/avoimet/hum/menetelmäpol-](https://webapps.jyu.fi/koppa/avoimet/hum/menetelmäpolkuja/menetelmäpolku/tutkimusstrategiat/vertaileva-tutkimus)

[kuja/menetelmäpolku/tutkimusstrategiat/vertaileva-tutkimus](https://webapps.jyu.fi/koppa/avoimet/hum/menetelmäpolkuja/menetelmäpolku/tutkimusstrategiat/vertaileva-tutkimus)

Wikipedia: Siionin laulut 2013. Viitattu 8.10.2014. [http://fi.wikipedia.org/wiki/Sii-](http://fi.wikipedia.org/wiki/Siionin_laulut)

[onin_laulut](http://fi.wikipedia.org/wiki/Siionin_laulut)

LIITE 1

Musiikin käyttö rippikoulutyössä

1. Hiippakunta:

2. Seurakunta:

3. Ammatti:

4. Vuosi, jolloin valmistuit nykyiseen ammattiisi:

5. Kuinka kauan olet tehnyt rippikoulutyötä?

- ☐ alle 5 vuotta
☐ 5-10 vuotta
☐ yli 10 vuotta

6. Millainen tuntimäärä musiikilla on varattu seurakuntanne rippikoulutyössä yhden rippikouluryhmän opetuksessa?

- ☐ 1-3 tuntia
☐ 4-6 tuntia
☐ 7-9 tuntia
☐ 10-12 tuntia
☐ Enemmän kuin 12 tuntia

7. Kuinka tärkeänä aiheena pidätte rippikoulun musiikkitunnilla:

	1 Ei lainkaan tärkeä	2 Vähän tärkeää	3 Melko tärkeää	4 Erittäin tärkeänä
Jumalanpalvelusmusiikkia	☐	☐	☐	☐
Hengellistä nuorisomusiikkia	☐	☐	☐	☐
Virsi kirjaa	☐	☐	☐	☐
Kuoro- ja soitinmusiikkia	☐	☐	☐	☐
Toimitusten musiikkia	☐	☐	☐	☐
Herätysliikkeiden musiikkia	☐	☐	☐	☐

8. Millaisia musiikkitapahtumia rippikoulussa on? (Valitse ne tapahtumat joita seurakuntanne järjestää)

- ☐ Gospelkonsertti (Rippikoulukonsertti)
- ☐ Lauluhetki
- ☐ Gospel-jumalanpalvelus
- ☐ Kirkkomusiikkikonsertti
- ☐ Muuta, mitä

9. Mitä laulukirjaa käytätte pääasiassa seurakuntanne rippikoulutyössä? (Valitse enintään kolme)

- ☐ Elämän siiville
- ☐ Nuoren seurakunnan veisukirja (punainen laulukirja)
- ☐ Laulutuli
- ☐ Siionin kannel
- ☐ Siionin virret
- ☐ Viisikielinen
- ☐ Virsikirja

10. Kuinka paljon musiikista vastaava työntekijä on paikalla rippikoulutyössä?

- ☐ Koko ajan
- ☐ Intensivijaksolla (leirijaksolla) koko ajan mukana
- ☐ Yhden päivän leirijaksolla
- ☐ Käy pitämässä vain tunnit
- ☐ Ei ollenkaan

11. Kuinka tärkeänä pidätte rippikoulutyössä:

	Ei ollenkaan tärkeää	Vähän tärkeää	Melko tärkeää	Erittäin tärkeää
Virsimusiikkia	☐	☐	☐	☐
Nuoren seurakunnan veisuja	☐	☐	☐	☐
Hengellistä nuorisomusiikkia (Gospel)	☐	☐	☐	☐
Ei-hengellistä musiikkia	☐	☐	☐	☐
Jumalanpalvelusmusiikkia	☐	☐	☐	☐
Rentoutumismusiikkia	☐	☐	☐	☐
Kuorolaulua	☐	☐	☐	☐
Herätysliikkeiden musiikkiperinnettä	☐	☐	☐	☐
Etnistä musiikkia	☐	☐	☐	☐

12. Valitse vaihtoehto, joka mielestänne kuvastaa musiikin roolia parhaiten seurakuntanne nuorteniloissa

- ☐ Merkittävässä osassa nuorteniloissa
- ☐ Aiheeseen johdattelija
- ☐ Tunnelmanluoja
- ☐ Pakollinen välttämättömyys
- ☐ Emme hyödynnä musiikkia nuorteniloissa

13. Valitse sopivin vastausvaihtoehto

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Hyödynnämme musiikkia myös rippikoulutunneilla, joiden aiheena ei ole musiikki	☐	☐	☐	☐	☐
Rippikoululaiset laulavat konfirmaatiolaulunaan virren	☐	☐	☐	☐	☐
Rippikoululaiset saavat vaikuttaa konfirmaatiomessun musiikkiin	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestämme on tärkeää osallistaa rippikoululaisia musiikin toteuttamisessa rippikoulussa	☐	☐	☐	☐	☐
Koemme tärkeäksi, että rippikoululaiset tutustuvat virsikirjaan	☐	☐	☐	☐	☐
Rippikoululaiset tutustuvat rippikoulunne aikana kirkkourkuihin	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestämme rippikoululaisille laulu- ja soitinryhmiä	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikilla on merkittävä rooli rippikoululaisen hengellisessä kasvussa?	☐	☐	☐	☐	☐

14. Kuinka paljon koette musiikilla olevan vaikutusta siihen, että rippikoululainen kiinnostuu seurakunnan toiminnasta?

- ☐ Ei ollenkaan.
- ☐ Vähän.
- ☐ Jonkin verran.
- ☐ Aika paljon.
- ☐ Paljon

15. Mitä hyvää koette musiikin tuovan rippikoulutyöhön

16. Millaisia haasteita on tullut vastaan käyttäessänne musiikkia rippikoulun työvälineenä

TAUSTATietoa

Opiskelemme Pieksämäen Diakissa sosionomi-kirkon nuorisotyönohjaajiksi kolmatta vuotta. Opinnäytetyön aiheen idea syntyi meidän molempien kiinnostuksesta musiikkia ja seurakuntatyötä kohtaan. Päätimme rajata aiheen rippikoulutyöhön, sillä musiikki on olennainen osa rippikoulua ja työväline, jota voi käyttää monin eri tavoin.

Tutkimusympäristön rajasimme Oulun ja Tampereen hiippakunnissa sijaitseviin seurakuntiin, sillä pyrimme tutkimuksessamme myös vertailemaan onko alueellisia eroja.

Haluamme kiittää teitä kyselyyn osallistumisesta!

Ystävällisin terveisin: Aliina Hakonen ja Joona Hernesniemi, Diak Pieksämäki.

